

פניני הצדיקים

לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

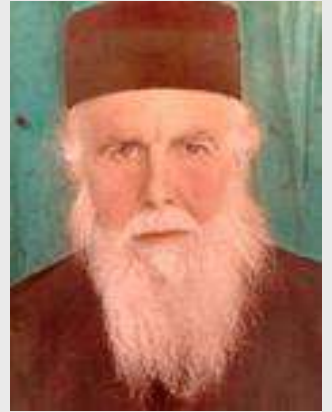

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים
 ללא פרסומות. ללא חדשות. ללא פוליטיקה.

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

אם ראשונים כמלאכים - הרב הגאון רפאל ברוך טולדנו זצ"ל

הרב הגאון רפאל ברוך טולדנו זצ"ל- נולד במקנס שבמרוקו בשנת ה'תר"ן (1890). נצר למשפחה של ארבעים וחמישה דורות של רבנים וחכמים ששימשו בקודש. ממגורשי ספרד (מצאצאי ר' יוסף טולדנו). בני המשפחה התיישבו בעיר מקנס. כבר בצעירותו התגלה כבעל כישרון רב ובעל התמדה עצומה ותפיסה מהירה ובעל זיכרון חזק ובתוך שנים מועטות היה בקי מופלג בש"ס ובפוסקים. בשנת ה'תרס"ח (1908) בהיותו כבן 18 התמנה לדיין במקנס לאחר שידע את השולחן ערוך ונושאי כליו על בורים. בשנת ה'תרע"ז (1916) לאחר פטירת אביו, התמנה לאב"ד ולרבה הראשי של העיר. תפקיד אותו מילא במשך 34 שנים.

הקים מוסדות רבים: **ביקור חולים**- סיוע רפואי לעניים בחינם. **דובב שפתי ישינים**- בית דפוס שבו הוציא לאור ספרים של חכמי מרוקו. **שובו בנים**- תנועה לחזרה בתשובה. **מליביש ערומים**- אספקת ביגוד לנזקקים. **מוהר הבתולות**- סיוע לחתנים ולכלות. **ת"ת**- שמנה כ- 1,800 תלמידים. **ישיבה**- אליה נהרו מכל קצוות המדינה. **בתי חינוך לבנות ישראל ומושב זקנים**. כ"כ הקים ישיבה לבני הכפרים והעירות הסמוכות. דאג למחסורם של תלמידיו, החל בביגוד ומזון וכלה בטיפול רפואי. מדי יום מסר שיעורי תורה בבית מדרשו לפני כ-150 משתתפים, ובימי שישי היה מחלק בעצמו לעניים כספים שגבה מתושבי העיר. בשנת ה'תשכ"ג (1963) עלה לישראל והתיישב בבני ברק, תחילה בשכונת זיכרון מאיר, ובסוף ימיו בשכונת רמת אהרון. דרש דרשות התעוררות וחיזוק בקרב עולים ממרוקו ביישובים שונים כדי להשפיע עליהם לשלוח את בניהם לישיבות. **בקי גדול בכתבי הזוהר ובספרי האריז"ל**. **גאון בנגלה ובנסתר**. צאצאיו הקימו ישיבות ובתי מדרש על שמו: ישיבת חזון ברוך בצרפת, ישיבת אור ברוך בירושלים וקהילת עטרת ברוך בבני ברק. נפטר ב-י"ח חשוון ה'תשל"א (1970). חי כ-80 שנה. ציונו בבית הקברות של נציבי ישיבת פוניבז' בבני ברק.

אביו: הגאון ר' יעקב (רבה של מקנס). **אמו:** מרת חנה (לבית סודרי). **מרבנותיו:** הגאונים אביו- ר' יעקב, ר' חיים בירדוגו (רבו המובהק), ר' חיים משאש (רבו במוסר), ר' יוסף אלקובי (רבו בקבלה). **אשתו:** מרת רחל (בתו ר' שלום עמאר). **בניו:** ר' יוסף (רב קהילת 'עטרת ברוך' בבני ברק), ר' יעקב (ראש ישיבת 'חזון ברוך' בצרפת). **חתניו:** ר' שלמה טולדנו (קרוב משפחתו), ר' יוסף טולדנו (קרוב משפחתו), ר' דוד צבי מרצבך (בנו של ר' יונה מרצבך, ראש ישיבת קול תורה). **מספריו:** **יקיצור שולחן ערוך**- למנהגי מרוקו ופיוטים (המוכר בפיוטיו אשור שירה) **ייקוד החמה**- תולדות רבינו.

מוצאי שבת קודש. בחוץ משתוללת סערה, וגשם זלעפות ניתך ארצה. בבית שוכב רבינו, רתוק למיטתו מחמת חוליו, ובניו קוראים לפניו מהספר 'אור החיים' הקדוש. מישהו נכנס וסיפר שיהודי פלוני מהעיר אושדא נכשל בעסקיו ופשט את הרגל, ונושיו הערביים מבקשים להרשיעו בפלילים ולהשליכו לכלא. כהרף עין נותר רבינו ממיטתו, והכריז שהוא נוסע בזה הרגע לאושדא - **מרחק של כארבע מאות קילומטרים! לא עצר בעדו חוליו, לא תשישותו וחולשתו, לא השעה המאוחרת ולא הסערה המשתוללת**. שלוחי מצווה אינם ניזוקין, ועליו לעשות כל שביכולתו! מיד התעטף באדרתו ויצא אל רציף הרכבת, נסע במשך תשע שעות רצופות, הגיע לאושדא ונכנס מיד לעובי הקורה.

הרב ניהל בעצמו מגעים מייגעים עם בעלי החוב הערביים, הצליח להשפיע עליהם לוותר על מחצית החוב אם המחצית השניה תשולם להם במזומן. אז פנה לנגידי היהודים באושדא, התרימם, שילם לבעלי החוב ופדה מהם את שטרי החוב וקרעם. קיבץ עוד שש מאות אלף פרנקים, ומסר אותם לסוחר לסוחר פושט הרגל, כדי שיפתח מחדש את מסחרו, ויעמוד על רגליו. לאחר מכן שב, וחזר למקנס, למיטת חוליו...

בימי צעירותו של רבינו, כאשר היה אב לילדים רכים, השתובב אחד מבניו והיה צורך להענישו. נטל הצדיק את בנו, הוכיחו על פניו וייסרו על התנהגותו הבלתי ראויה. הילד הכיר בחומרת מעשיו והרכין את ראשו בבושת פנים. הילד ידע, שהעונש מגיע לו, הוא קיבלו בדומיה ובהשלמה, והבטיח שלא ישוב לסורו. לאחר מכן יצא מחדרו של האב, אל אמו ואל אחיו, שהיו בחדר הסמוך.

לפתע נחרדו האם ובניה- מהחדר הפנימי נשמע קול בכי. מיהרו להיכנס אל החדר פנימה, ומה רואות עיניהם? **האב הצדיק, בוכה ומתייפח... "מה לך, אבא?" קראו בקול. "אני מייסר את עצמי על עונשו של הילד", השיב האב. "אם חטא הילד - זהו הכישלון שלי, כאביו מחנכו. לו הייתי מדריכו כראוי, היה מתנהג בהתאם. כישלוננו - הוא כישלוננו!"**. הוא המשיך לבכות על עצמו, ולערוך חשבון נפש.

כל לילה היה רבי רפאל ברוך מתעורר ב"אשמורת התיכונה" יורד מעל מיטתו ויושב על הקרקע לערוך "תיקון חצות" ופעם כשעמד בתחינה זו התאמץ והתמוגג בים של דמעות, עד שנפלה עליו תרדמה בחלומו נגלה אליו אליהו הנביא והגיד לו, מה שהגיד, עד שהתאושש ויקץ, בחדרו ישן אז על גבי מיטה סמוכה, חניכו הצעיר רבי מישאל דהאן זצ"ל (כיהן כרבה של באר-שבע). מרוב שמחה והתרגשות העירו רבי רפאל ברוך ובישר לו, "אשרי מי שראה פניו בחלום".

במשך השנים התגורר הרב בדירה בשכירות ונימוקו עימו: "עדיין לא נבנה בית המקדש - ביתו של הקב"ה - ולי תהיה דירה משלי!?". אולם בשנותיו האחרונות החל להתעניין ברכישת דירה. בני ביתו נדהמו לשמוע על כך, ושאלו את הרב, מדוע במשך שנים לא חשוב היה לרב לרכוש דירה, ואילו כעת באחרית ימיו הוא פועל לקנות דירה? ענה להם הרב: **"כל עוד האחריות על מעבר דירה הייתה מונחת על כתפי, אז הרשיתי לעצמי להימנע מרכישת דירה, אולם היות שזקנתי - ואם אסתלק מן העולם, תצטרך הרבנית להיטלטל מדירה לדירה... לכך כמוכן לא אסכים"**. וכך היה - זמן קצר לאחר רכישת הדירה התבקש הרב לבית עולמו.

הגאון הרב נחום פּרצוביץ זצ"ל - נולד ב-כ"ח אדר ה'תרפ"ג (1923) בטרקו. התמדתו ואהבת לתורה היו מופלאות. סיפר פעם לילדיו כי בגיל חמש ידע את כל חמשת חומשי התורה בע"פ ובגיל שמונה שנים ידע את כל התנ"ך בע"פ. בגיל תשע אביו שלח אותו לישיבת ראמיילס שבוילנא. שם נודע תוך זמן קצר כאחד המופלגים בחבורה. ר' יעקב גלינסקי זצ"ל סיפר לימים כי אחד מראשי הישיבה אמר לו שהילד 'נחום טורקר' לא הביא לו מנוח בשיעוריו לרוב קושיותיו המוצלחות. אביו, שידע את חשקו הרב להתמדת התורה, ביקש מאחד התלמידים שישים לב לבנו הקטן וידאג למילוי צרכיו הפעוטים באוכל ובלבוש. ברבות הימים אותו תלמיד סיפר: "אכן הייתי צריך להשגיח עליו מאוד מאוד". כשהיה כבן שתים-עשרה עבר ללמוד בברנוביץ. היה נושא ונותן עם רבו מרן הגאון ר' אלחנן וסרמן הי"ד יום-יום אחרי השיעור. כשהיה כבן ארבע-עשרה נסע ללמוד תורה בקמניץ. רבינו סיפר כי בתקופה זו כה התמיד בלימודיו, עד כי לא היה לו זמן אפילו לפשוט את בגדיו בלילה לפני שעלה על יצועו לישון. בקיץ ה'תרצ"ט (1939) כשהיה כבן שש-עשרה נסע ללמוד בישיבת מיר שבפולין ונודע כה'עילוי מטרקו'.

בתקופת השואה הישיבה עברה לוילנא, לאחר תקופה לקייידאן ולאחר מכן ליפן. אח"כ הישיבה עברה לשנחאי שבסין ובהמשך לארה"ב. בחודש תמוז ה'תש"ט (1949) עלה לארץ. משנת ה'תשכ"ה (1965) התחיל לכהן כראש ישיבת מיר לבקשת הגאון ר' אליעזר יהודה פינקל שהעריצו ביותר ואף קם לכבודו כאשר נכנס להיכל הישיבה. במשך השנים העמיד תלמידים רבים, מהם רבנים וראשי ישיבות בארץ ובעולם. לשיעוריו המופלאים יצא שם ותהילה בכל עולם הישיבות. גדולי וטובי הלמדנים נהרו לשיעוריו. במשך שבע-עשרה שנים סבל מייסורים קשים אבל מעולם לא התלונן על כך. כל אדם שבא לבקרו התקבל אצלו בהארת פנים מיוחדת ובחביבות יתירה למרות ייסוריו הקשים. בעל זיכרון מדהים. היה יכול לצטט דברים, ששמע מפי רבותיו אפילו אם עברו חמישים שנה. נפטר ב-י"ח בחשוון ה'תשמ"ז (1986). חי כ-63 שנים. ציונו בחלקת הרבנים בהר המנוחות.

אביו: ר' אריה צבי פּרצוביץ (רב העיר טרוק). **אימו:** נכדת הגאון בעל ה'חשק שלמה' מוילנא. **אשתו:** מרת עטל (בת ר' חיים שמואלביץ ראש ישיבת מיר). **מרבתי:** הגאונים ר' ברוך בער לייבוביץ, רבי אלחנן וסרמן הי"ד, רבי שלמה היימן והגר"ד רפפורט הי"ד. **חברותא:** הגאונים ר' נחום לסמן, הגר"ש בירנבוים (ראש ישיבת מיר). **מתלמידי:** הגאונים ר' דב ברל אייזנשטיין (ר"י 'קריית מלך'), ר' משה הבלין (ר"י 'תומכי תמימים'), ר' עזריאל לוי, ר' אביגדור נבנצל (רב הרובע היהודי), ר' אליהו ברוך פינקל (מראשי ישיבת מיר), ר' חיים קמיל (ר"י אופקים), ר' שמואל יעקב בורנשטיין (ר"י חברון גאולה), ר' יונה רכניצר (ראש ישיבת צ'רנוביל), ר' שבתי רפפורט, ר' אליעזר צבי סילבר (ראש ישיבת 'דרך חכמה'), ר' אברהם אוירבך (ראש ישיבת קרלין), ר' אפרים צוקרברג (ראש ישיבת תפארת צבי). **בניו:** הגאונים ר' צבי (מראשי ישיבת מיר ברכפולד), ר' רפאל (ראש כולל מיר בביתר עילית). **חנתי:** הגאונים ר' חיים מנדל ברודסקי (ראש ישיבה בטורונטו), ר' יצחק הלמן (ר"מ בישיבת מיר), ר' אשר אריאלי (ר"מ בישיבת מיר). **מספריו:** יחידושי רבי נחום - על מסכתות יבמות, גיטין, בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא **שיעורי רבי נחום -** מבוסס על השיעורים הכלליים שנתן על מסכתות בבא מציעא, בבא בתרא, גיטין, ויבמות **יבנין נחום -** מתורתו ולזכרו.

סיפר הגאון ר' אליהו דולינסקי מבני-ברק שהוא עדיין זוכר היטב את ר' נחום בהיותו כבן תשע שנים בלבד כאשר נכנס לישיבה יחד עם אביו רב העיר טרוקא כדי להתקבל לישיבה. אותה שעה מסר שם שיעור הר"מ הגר"מ איטקין זצ"ל, בסוגיא ד'תגרי לוד'. כל העת הילד נחום שאל ואף התווכח עם מגיד השיעור כשהוא הקשה שוב ושוב על דברי ר' איטקין. המגיד התייחס ברצינות לדבריו ואמר: "זוהי קושיית הגאון ר' יעקב יהושע פלק מח"ס 'פני יהושע'. לאחר מכן אמר לו ר' איטקין שעל הערה זו כבר עמד הרשב"א במסכת פלונית וכו'. עוד סיפר כי הוא זוכר כיצד אנשים שעמדו מהצד התפעלו למחזה מופלא זה. הם לא הבינו כיצד יתכן שילד קטן פחות מגיל עשר עומד בכל הלהט ומתווכח עם מגיד השיעור בכל כוחו. במיוחד כשמדובר בסוגיית 'תגרי לוד' שהיא אינה סוגיא קלה כלל. כמובן שראשי הישיבה נעתרו לבקשת אביו והוא התקבל מיד כתלמיד מן המניין בישיבה. (שמך לא שכחנו)

כאשר רבינו למד בישיבת מיר הוא היה לומד כל בוקר לפני התפילה עם הגאון הגדול ר' נחום לסמן זצ"ל. כך למד במשך עשר שנים רצופות מיום ליום. המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוונשטיין צוק"ל התפעל תמיד מהרציפות של לימוד קבע בצוותא שנים ללא הפסקים כלל וכלל. בימים ההם היה מורגל בפיהם של תלמידי ישיבת מיר שיש שני ר' נחום: רבי נחום פּרצוביץ ורבי נחום לסמן. שניהם היו ה'מתמידים' וה'למדנים' של הישיבה. באחד מן הימים החורפיים ששלג כבר ניתך על העיר נשאר רק שניים ללמוד בהיכל הישיבה - רבינו ור' נחום לסמן, ויהי הדבר לאות ולמופת לכל בני הישיבה בהתמדתם הנוראה.

במשך שבע-עשרה שנותיו האחרונות חלה במחלה אימה ל"ע וסבל יסורים קשים ונוראים. בהתחלה ניסה להסתיר את דבר מחלתו מכולם, ומלבד מבני משפחתו איש לא ידע על כך. גם החברותא שלו לא ידע על מחלתו. רבינו נלחם בכל כוחו במחלה ולא ויתר על סדריו עד כמה שניתן. לאחר תקופה הפסיק למסור את שיעוריו מחוסר כוח. ר' נחום סירב לקבל עזרה כל העת. תלמיד אחד סיפר כיצד במקרה אחד, קם ר' נחום ממקומו, מבצע מכאיב וקשה עבורו, וניגש בעצמו לארון הספרים להוציא ספר מתוכו, וסירב לקבל אפילו שירות פעוט זה מהזולת. בהזדמנות אחרת, הוא עזב את החדר למספר דקות באמצע שיחה עם תלמיד אחד. דבר שעלה לו במאמצים רבים ובכאב ניכר. לאחר מכן נודע כי מאן דהוא ביקש לשוחח איתו, ובמקום לבקש את התלמיד שהיה בחור צעיר, לעזוב את החדר, העדיף ר' נחום לעבור בעצמו לחדר השני.

מרן המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצוק"ל - נולד בשנת ה'תרפ"ח (1928) בוויילנה. בשנת ה'תרצ"ה (1935) עלתה משפחתו לארץ ישראל והתיישבה בתל אביב. כבר בהיותו ילד קטן חשקה נפשו לגדול בתורה וביראה ואביו שלחו ללמוד בישיבה לצעירים. בהמשך למד בישיבה שהקים רבו בפרדס חנה. לאחר מכן למד בישיבת חברון בירושלים. בעקבות מלחמת השחרור בשנת ה'תש"ח (1948) הוריו ביקשוהו ללמוד בסמוך אליהם ולכן עבר לישיבת פוניבז' בני ברק. בעקבות הנחייתו של מרן החזון אי"ש זיע"א עבר ללמוד בישיבת סלובודקה שבעיר עם חבר שנצרך לכך. לאחר נישואיו גר בשכונת גאולה, בסמוך לישיבת חברון, ולמד כשלוש שנים בכולל שבישיבת מיר. החל למסור ועדים בישיבת 'כנסת חזקיהו' כששכנה בזכרון יעקב. בשנת ה'תשט"ו (1955) כאשר רבינו היה כבן 27 הזמינו המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצוק"ל לכהן לצידו כמשגיח קבוע ואף היה יושב מולו מאזן לשיחותיו. בתקופה שלאחמ"כ עבר להתגורר ברכסים סמוך לישיבה הקדושה כנסת חזקיהו.

לאחר פטירת רבי אליהו לופיאן זצוק"ל, מונה למלא מקומו כמנהלה הרוחני של הישיבה. בשנת ה'תש"ל (1969) ביקשו הרה"ג הלל כגן (משגיח ישיבת גרודנא) לכהן בה כמנהל רוחני. בשנת ה'תשמ"ז (1986) ביקשו הגאון רבי יהודה עדס שליט"א לכהן כמשגיח בישיבתו ומאז החל למסור שיחות בישיבת 'קול יעקב' בירושלים. בנוסף מסר שיחות בישיבת 'קרן אורה' שבכרמיאל ובבית-המסר בירושלים. בשנת ה'תשע"ב (2011) הצטרף למועצת גדולי התורה של דגל התורה. שימש כאחד מנשיאי קופת העיר בני ברק. יסד את מעמדי התפילה ביום פטירת השל"ה. והורה את הדרך של מוסדות חרדיים רבים, בשנה האחרונה לחייו יסד את רשת כוללי ערב 'מגיני ארץ' המונה כמה סניפים ברחבי הארץ בהם לומדים 365 יום אף בימי בין הזמנים ערבי שבתות ומועדים כשגולת הכותרת היא לימוד מוסר יומי במסגרת הכוללים. הקדיש את כל עיתותיו לקדש את שמו יתברך. נודע כבקיא בכל ספרי המהר"ל והרמח"ל. בעל מידת חסד מופלאה. ענוותן. נודע בהתבטלותו לכל אדם. ראוהו לא אחת מאזן לשיחותיהם של צעירים ממנו בעשרות שנים. התעסק בצדקה וחסד. כיבד כל אדם וראה רק את מעלותיו. כל ימיו התנהל בעמל התורה וספרי יראה, בדבקות בה' יתברך בתמימות ובשמחה. תפילותיו נודעו לשם דבר. יראתו שקדמה לחכמתו. נפטר ב-י"ט חשוון ה'תשע"ח (2017). חי כ-89 שנים. ציונו ברכסים.

אביו: ר' צבי יחזקאל. **אימו:** מרת טובה גיטל. **אשתו:** מרת רבקה כהן (גדלה כיתומה בבית דודה הרה"ג אהרן כהן, ראש ישיבת חברון. נישאו בשנת ה'תשי"א 1950). **מרבותיו:** הגאונים ר' יואל קלופט, ר' יחזקאל סרנא, ר' יעקב משה חרל"פ, המשגיח ר' אליהו אליעזר דסלר, ר' אברהם ישעיהו קרליץ (החזון אי"ש), המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין. **ילדיו:** ר' צבי (ר"מ בישיבת 'קרן אורה' בכרמיאל), ר' מרדכי (ראש בית המדרש 'פרידמן' בישיבת מיר). **חתניו:** ר' שלום חיים וייס (משגיח בישיבת 'זיכרון מיכאל'), ר' יונתן אבר (משגיח בישיבת 'היכל יצחק' בירושלים), ר' דניאל ארנפרוינד (משגיח בישיבת 'תפוח'), ר' נתן שרון (מחבר ספרי הלכה). **מספריו:** **ילעבדך באמת** - על התורה, שיחות מוסר בענייני חודש אלול, בענייני אמונה, תורה, מועדים, גמילות חסדים **ידברי חכמים** - מוסר על חודש אלול וחנוכה.

להלן סיפור המעובד מתוך **'איש לרעהו'** אותו סיפר ר' אשר מילר ובו ניתן ללמוד מעט מהנהגות רבינו: יום שישי, כ"ה שבט תשמ"א, ערב ש"ק פרשת משפטים. אימי היקרה שתח' הייתה נערה צעירה. במוצ"ש התעתדה להשתתף בשמחה משפחתית שהתקיימה בעיר חיפה. לשבת הוזמנה לשהות בבית משפחת קלרמן ברכסים (הגה"צ ר' אורי קלרמן כיהן כראש ישיבת 'כנסת חזקיהו' - כפר חסידים המקומית). ביום שישי יצאה בנסיעה ארוכה לרכסים. בימים ההם תחבורה סדירה לא הייתה. בדרך כלל היו צריכים לנסוע ממרכז הארץ לחיפה, ומשם לקחת את הקו המטרופוליני של כפר-חסידים. הדרכו אותה מראש באיזו תחנה לרדת, והרגיעו אותה ש'ברכסים כולם יודעים היכן מתגוררת משפחת קלרמן'. האוטובוס, כנהוג בכפרים, חלף רק ברחובות המרכזיים. שילוט ברור לא היה ברחובות...

ירדה מהאוטובוס והתחילה לחפש, אך אין נפש חיה ברחוב. מסתבר שכולם טרודים בהכנות האחרונות לשבת-קודש הקרבה. השמש הלכה ושקעה, ובנוסף התקדרו השמים בענני גשם. והנה, כבר מתחילים לשמוע 'קבלת-שבת' מביה"כ של המקדימים - 'פלא המנחה'. "אוי ווי!", נסערה, "עד כמה רחוק בית המשפחה המארחת? ומה עם ה'מוקצה' שעליה?". נערה צעירה שלא רגילה בנסיעות בינעירוניות.

טיפות ראשונות של גשם החלו לטפטף... היא נלחצה ודמעות מעיניה החלו לזלוג... ניצבה בגשם בייאוש. אפילו מטרייה לא היה בידה!". והנה פונה אליה איש הדור-פנים, בעל מראה אצילי. פניו קורנות טוב ואהבת הבריות. "מה אפשר לעזור?" שאל. סיפרה שהיא מחפשת את בית משפחת קלרמן. האיש פרש מעליה את המטרייה שלו, וכל הדרך הרעיוני עליה דברי עידוד וחיזוק, לאחר שנוכח במתח בו היא שרויה. בהגיעם לבית, עלה במדרגות האבן, נקש בדלת והכריז: "שלום, הבאתי לכם את האורחת לשבת!". הצבע חזר לחייה. לאחר ש'אלוהו הנביא' עזב אמרו לה: "**את יודעת מי ליווה אותך לפה? הרי זה המשגיח, הגה"צ רבי דב יפה בכבודו ובעצמו**"...

כמה חסד היה מונח במעשה הזה! אומנם ר' דב עדיין לא היה אז בן שמונים ותשע, אך הוא עבר זה מכבר את שנתו החמישים. האם הרגיש נוח במעמדו ללוות נערה צעירה ברחוב? לפרוס עליה מטרייה? ועוד להרגיע אותה כל הדרך? 'זה לא מתאים' היו חושבים אחרים ויוצאים ידי חובה בהכונה כללית. **משהו בסגנון: "קלרמן? תלכי שמאלה וימינה, תמשיכי ישר עד סוף המדרגות..."**. יהיו שיטענו שזה פגם בכבוד התורה' שמנהל-רוחני ינהג כך. מקסימום היה עליו לנקוש באחד הבתים ולבקש ממישהו אחר שילוה אותה! אבל רבינו אציל במידותיו וידע מה שדרש, ללא התחשבות בכבוד או 'מה יאמרו הבריות'. ביצוע המצווה בשלימות, ללוות אותה עד הבית. להרגיע אותה בדברי חיזוק, ואפילו להכריז על הגעתה באוזני משפחת קלרמן!... **רק אציל מידות כמוהו ידע לגמול חסד במקסימום - לא במינימום!**

הגאון הרב ישועה עטיה זצ"ל - נולד בשנת ה'תרע"ד (1914) בירושלים. את חינוכו קיבל רבינו בישיבת 'פורת יוסף' בירושלים העתיקה, אצל שאר בשרו ראש הישיבה רבי עזרא עטיה ואצל רבי יעקב עדס. עוד בהיותו צעיר לימים למד בהתמדה עזומה עד שנקרא בפי רבותיו בשם '**המתמיד**'. בהיותו בן עשרים וארבע שנים בשנת ה'תרח"צ (1937) הוסמך לדיינות על ידי רבו ראש הישיבה הגאון חכם עזרא עטיה. זכה להסכמתו של הראשל"צ מרן הרב יעקב מאיר. בשנת ה'תש"ו (1945) הוסמך לשחיטה על ידי רבי מרדכי מיוחס (ראש השוחטים בירושלים), ובשנת ה'תש"ח (1948) הוסמך למילה על ידי המוהל רבי יהודה משה וייס, באישורם של חברי מועצת הרבנות הראשית ובראשם הגאון רבי צבי פסח פראנק (רבה של ירושלים). באותה שנה ניגש רבינו לבחינות לדיינות והבוחנים התפעלו מטיב ידיעותיו.

רבינו סירב לכהן כדין בפועל כי לא רצה להשתמש בכתרה של תורה, עד שרבו רבי עזרא עטיה הכריחו לכך באומרו כי אין אדם כמוהו המתאים למשרה זו. הוא התגלה כבעל זיכרון מופלא. סוגיות רבות ועמוקות בש"ס היו מונחות בזכרונו והיה בקי בהן בצורה מפליאה. היה בקי במדרשי חז"ל ובמקורות. בשנת ה'תשי"ח (1958) החל לכהן כדיין בבית הדין בחיפה, בראשותו של הגאון הרב יואל קלופט (ראב"ד חיפה). בשנת ה'תשכ"ו (1965) החל לכהן בבית הדין בתל אביב. בכל השנים הללו השאיר את בני משפחתו בירושלים כדי שיגדלו במקום תורה. בשנת ה'תשל"ג (1972) החל לכהן כדיין בירושלים.

כשחזר מבית הדין מיהר לביה"מ לאחר אכילה קצרה. רבינו קבע את מקום לימודיו בשכונת 'אחוזה' ליד שכונת 'גאולה' בהיכל ישיבת בריסק, והיה עוסק בתורה שעות רבות ביום ובלילה בשקידה עזומה. אהבתו לתורה באה לידי ביטוי גם בכך שביום שהשיא את ילדיו היה נמצא בבית המדרש עד סמוך לחופה, בטענה שיש זמן עד שהרב המקדש יאחז את הכוס. בשנת ה'תשמ"מ (1980) פרש מהדיינות כדי לשקוד על התורה בלא טרדות. מאז התמסר בכל כוחו להרבצת תורה בשיעורים קבועים בשכונת נחלאות בבתי הכנסת 'האורפלים' ו'הגרמזוקלים' ובישיבת 'תורה מציון'. רבינו מסר שיעור יומי קבוע בבית הכנסת של המקובלים 'בית אל-ל' ברחוב רש"י בירושלים. הקפיד ביותר על מוסר ושמירת הלשון, נהג בצניעות ו**חילק כחצי משכורתו לצדקה**. נפטר ב-י"ט חשוון ה'תשמ"ח (1987). חי כ-74 שנים. ציונו בהר המנוחות 'גבעת שאול' בירושלים. על שמו הוקמה ישיבה בשם 'שערי ישועה' ובה כולל להוראה ודיינות ובה מתקיימים בנוסף גם שיעורי תורה.

אביו: חכם ר' יצחק (מצאצאי רבי ישעיה עטיה מח"ס 'בגדי ישע' ומצאצאי ר' חיים מרדכי לבטון מח"ס 'נוכח השולחן' ורבה הראשי של ארץ). **אימו:** מרת ג'מילה. **אישתו:** מרת צופיה (בת ר' יהודה קצין. נישא בשנת ה'תרצ"ה-1935). **בניו:** ר' אברהם (דיין בבית הדין באשדוד), ר' ניסים יעקב (דיין בבית הדין לממונות), ר' גדעון (מח"ס 'גביע הכסף'), ר' יצחק (מייסד ומנהל ישיבת 'שערי ישועה'). **מרבתי:** הגאונים ר' עזרא עטיה, ר' יעקב עדס. **מספריו:** **ישערי ישועה**- חידושים על התורה והש"ס, הלכה, תורה, מדרשי חז"ל, מעשיות והגהות ל'עץ חיים'.

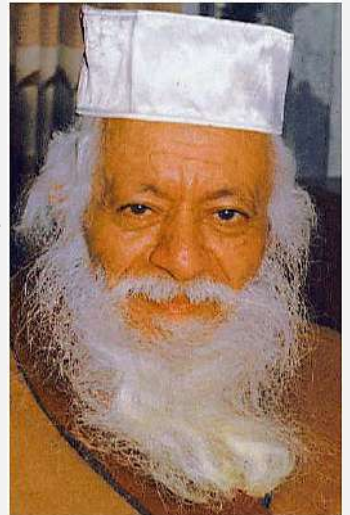
רבינו לא פסק פומיא מגירסא, וניצל כל רגע מחייו ללימוד התורה. לימים התמנה כדיין בישראל, ובין דיון לדיון ניצל את הזמן לפתוח ספר וללמוד, עד שכינו אותו רבותיו וחבריו בישיבה, כי 'חכם עטיה' הוא סמל השקדנות והלמדנים בדורינו. לא לחינם אמרו עליו את המליצה בישיבת 'פורת יוסף' שרק יחידים זכו לזאת: "אילולא לא קמה ישיבת 'פורת יוסף' אלא רק לרבינו ישועה עטיה, דיימו!". וכן העיד עליו חברו הדיין ר' יוסף כהן זצ"ל, שכאשר נכנס שעה לפני כניסת יוה"כ לביה"מ וראה את רבינו שוקד על לימודו, פנה לרבינו ושאל האם כבר הספיק לאכול סעודה מפסקת? רבינו ענה: "**יש עוד זמן, חבל לבטל כל רגע, כמה זמן לוקח לאכול סעודה מפסקת?!**". רבי יוסף התפעל מאוד, שאף בשעה שכולם נמצאים בבתיהם ומתכוננים לכניסת הצום, רבינו שוקד על לימודו והוגה בתורה, כך שלא משנה באיזה יום ובאיזה זמן, ניצל כל רגע ללימוד התורה. וכך נהג גם בשעה שקנה ארבעת המינים, לא בזבז זמן רב בקניית ארבעת המינים, אלא היה דרוך ללכת לבדוק במהירות את ארבעת המינים, לקנות, ומיד לחזור ללימודו. והיה מתרעם על בני התורה המבזבזים זמן רב, כדי לבדוק את האתרוג האם הוא מהודר לפי כל השיטות וההידורים? וכך היה אומר: "הידורים באתרוג זה דרבנן, ואילו לימוד התורה זה מדאורייתא..."

רבינו ציווה לבניו: "כאשר בניכם ובנותיכם בשעה טובה מתחתנים, אנא קראו לי בדיוק כאשר החופה מתחילה ולא לפני כן כדי שלא יגרם ביטול תורה". לכך היו מסדרים לרבינו חדר צדדי במשרדי האולם, שם היה יושב ולומד, ורק כאשר החופה היתה מתחילה היו מודיעים לו, והיה מזדרז מיד לערוך את החופה. וכדי להמחיש כיצד ניצל רבינו כל רגע מחייו וזה היה ממש טבוע ברמ"ח איבריו. בצוואתו לבניו ציווה כך, בזו הלשון: יזהר שלא לאבד אפילו רגע אחד בחיים, ורק אם הוא מרגיש חולשה ועייפות ישנן לעצמו פרקי אבות או פרקי תהלים שלא להתבטל מהלימוד. אולם בדף האחרון של הצוואה בתיקונים כתב לא לבטל אפילו 'שניה' אחת בחיים ולא כמו שכתב למעלה 'רגע' אחד. ולא לחינם ראו במחברתו שנמצאה בין כתביו, כי במשך עשרים וחמש שנה האחרונים לחייו זכה לסיים שמונה פעמים את כל הש"ס על בוריו. אולם רבותיו ראשי הישיבה העידו עליו **שיימם לפחות עשרים וחמש פעם את הש"ס ומה שכתב שמונה זה מחמת ענותנותו**.

יפר שכל ההכנות לשבת לא אורכות אצלו יותר מעשר דקות. במוצאי יוה"כ, כעשרים דקות לאחר הצום, כבר למד בביהמ"ד עד לשעת לילה מאוחרת. כשהשיא את בנו, ראו אותו בביהמ"ד. ניגשו אליו ושאלו אם שכח שמחתן היום בן. הרב השיב שלא שכח, אלא שעדיין לא הגיע זמן החופה ולכן מנצל את הזמן ללימוד. לאחר עריכת החופה, יצא מיד מאולם השמחות ופנה לבית-מדרש סמוך כדי ללמוד בזמן שהאורחים סעדו את ליבם.

גם בזמן שישב בביה"ד ניצל את זמנו ללימוד תורה. כשהגיע זמן החתימה על פס"ד, היד השניה הייתה על הספר. כשאושפז ובאו לבקר דיברו דברים בטלים הוכיחם: "**לשם מה טרחת לבקר אותי? אנא, לימדו לרפואתי ואל תבטלו אף רגע מלימוד התורה**. (המתמידים)

המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל: נולד בשנת ה'תרס"ח (1908) בדרום תימן. בילדותו התייתם מהוריו וגדל בשרעב (תימן) בתנאים קשים של יתמות ועוני, כשעל חייו מאיימת כחרב מנופפת גזירת היתומים – להעביר כל ילד יהודי יתום מדת אבותיו לדת האיסלאם! אך אהבת התורה יקדה בעצמותיו ומשחר ילדותו עמל ויגע לזכות לכתר תורה. השקיע עצמו בים התלמוד, למד בעיון רב את דברי רבותינו ראשונים ואחרונים.

בהיותו בגיל 8 מונה למארי המרביץ תורה. בהגיעו לגיל 15 עמד למבחן פומבי אצל חכמי שרעב על כל ארבעה טורים ומשנה תורה להרמב"ם ועבר בהצלחה מרובה אך למרות גינוני הכבוד שחלקו לו ושליטתו המלאה בש"ס, בארבעת חלקי שולחן ערוך וברמב"ם לא זחה עליו דעתו. שינה את שם משפחתו לשרעבי משום שר"ת של שלום רב על בני ישראל.

במשך שש שנים רצופות עינה בצום את נפשו ממוצאי שבת עד ליל שבת והקדיש עצמו ללימוד התורה. בשנת ה'תרצ"ב (1931) עלה לארץ, קבע מושבו בירושלים התגורר בשכונת 'מחנה יהודה' ולמד בישיבות הידועות 'אמת ליעקב' ו'בית א-ל'. **לאחר מכן ייסד את ישיבת 'נהר שלום' ועמד בראשה.**

כונה זקן המקובלים וראש עדת המכוונים. התפרסם כאיש מופת וכירא חטא. **מקובל עצום, בעל רוח-הקודש. איש חלוש היה ואף מספר פעמים לקה בהתקף לב, סבל מסכרת, לחץ דם גבוה וחולי המעינים.** מעונו היה פשוט ודל אך כל זה לא מנע ממנו לקבל את הרבבות שפנו אליו. רבים פנו ונושעו: עקרות, בעיות בזיווגים ומחלות קשות ל"ע ושאר מרעין בישין. נפטר ב-כ' מר-חשוון ה'תשד"מ (1983). חי כ-75 שנים, ציונו בהר המנוחות.

אביו: ר' יהודה. **אמו:** מרת מרים. **אשתו:** מרת לאה. **מרבתי:** סבו, ר' אברהם יפת תעיזי, ר' חיים סינאוני, ר' משמר נסים. **מתלמידיו:** הגאונים המקובלים מרן ר' עובדיה יוסף, מרן ר' מרדכי אליהו, ר' מאיר יהודה גץ, ר' אברהם הכהן, ר' מאיר לוי, ר' רפאל רפאלי, ר' יששכר דב רוקח השני מבעלז, ר' בניהו שמואלי, ר' שלמה פיישר ועוד רבים.

בספר 'דרך צדיקים' הובאו סיפורים מאלפים ומדהימים על רבנו, הרב מרדכי שרעבי זצ"ל בהם ניכר לראות באופן ברור, כי הרב היה בעל רוח-הקודש ואעפ"כ היה צנוע וברח מן הכבוד. מטעם הכמוס עמו, נמנע הצדיק להגיע בתחילת התפילה לבית-מדרשו, ולכן מביתו ששכן מול ביה"כ, הטה אוזן קשבת לקולו של החזן שהתנצח בנגינה והגיע עדין. ומידי יום, תכנן רבינו בקפידה את זמן בואו לביה"כ.

בחירתו נפלה דווקא על קטעי התפילה, שבהם עומדים הקהל על רגליהם בלאו הכי כתקנת חז"ל. כגון 'ה' מלך ה' מלך', 'ויברך דוד' או "תהילות לא-ל עליון". **ואם קרה שהגיע מביתו קודם לכן, נעמד רבינו בחצר ביה"כ והמתין לחזן, ורק אח"כ נכנס.** וזאת, כיוון שרצה למנוע טירחה מהציבור הקמים מפניו, ולא ליהנות מהכבוד שחלקו לו קהל המתפללים, בעומדם מלוא קומתם לכבודו.

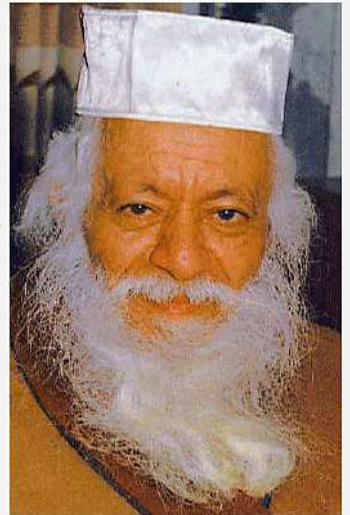
הרבנית הצדקת לאה שרעבי ע"ה, השיבה ביום כ"א שבט ה'תשל"ח את נשמתה הטהורה ליוצרה לאחר שסבלה ייסורים קשים בעטיה של המחלה ר"ל. בהלווייה השתתפו מכל שכבות הציבור: רבנים, אדמו"רים, ראשי ישיבות, אברכים, בעלי בתים ונשים מתלמידותיה בדרכה האחרונה לעבר הר המנוחות. לאחר מסע ההלוויה, נכנס הרה"ג מרדכי אליהו לביתו של רבינו מרדכי שרעבי, כדי לקיים סעודת הבראה כנהוג. בתוך כך פנה אליו הצדיק בבקשה שיבוא לישיבת "נהר-שלום" בשבת הקרובה, כדי לדרוש לכבודה של הנפטרת. **הרב אליהו הביע את הסכמתו ושב לביתו.**

כשהגיע יום שישי, פקדו גשמי זלעפות את ירושלים. ממטרים עזים נתכו ארצה והקור חדר לעצמות. הרב אליהו, בראותו את מזג האוויר הסוער, אמר לנפשו: **הואיל ומרחק רב מפריד בין ביתו שב'קרית משה' לבין ישיבת 'נהר שלום' אשר בשכונת 'מחנה יהודה', ובחוץ יורדים גשמים עזים. לכן, אין בדעתו ללכת לעצרת התעוררות האמורה להיות למחרת בשבת. ובלאו הכי חסרונו לא יורגש, שהרי יבואו רבנים נוספים לדרוש שם. הוא שמר על הדברים בלבו, ולא שוחח על כך עם איש.**

בליל שבת קודש לאחר הסעודה, הבחין ר' אליהו ביהודי, שנכנס לביתו. מקום בו מוסר הוא שיעור. לאחר הדרשה ניגש לרב אליהו ואמר לו: **"שבת שלום. שמשו של הרב מרדכי שרעבי אני, ובאתי לומר לך, שאל תמנע עצמך מלבוא למחרת לדרשה, ואפילו אם ירד גשם."** הרב התפלא ושאלו: **"מי אמר לרב, שאין בדעתי לבוא?,"** השליח השיב, שאינו יודע מאומה מכך, רק הגיע כדי לומר לו, שיבוא. הרב חשב קמעא ואמר לשליח: **"אמור לרב שרעבי בשמי, שאם מחר ירד גשם - לא אבוא לדרשה."** תשובתו לא ערבה לשליח, והוא הפציר ברב שיבוא. הרב אליהו נענה ואמר, **שיאמר לרב שרעבי, שיבטיח לו, שלא ירד גשם ואז אבוא לדרשה.** אך השליח לא הרפה ממנו, עד שהרב אליהו הסכים.

למחרת, ביום שבת קודש פרשת משפטים, התגברו הגשמים והרחובות מלאו במים. **הרב אליהו החליט, שבמזג אוויר סגרירי כזה, הוא פטור מללכת כדי לבוא לדרשה, שהרי עלול הוא לחלות.** אולם, לפתע, שעה קלה קודם הדרשה, חלה התבהרות בשמים, הגשם פסק וקרני השמש הציצו בין קרעי העננים. הרב אליהו ראה בכך אות משמים! והזדרז ללבוש את מעילו ועשה דרכו לעבר ישיבת "נהר שלום". בהגיעו לישיבה, ראה, שהמקום מלא עד אפס מקום באנשים אשר באו לכבודה של הנפטרת הדגולה. הרב אליהו אמר לרבינו "שבת שלום" והתכונן לעלות לבימה ולשאת את דבריו. אולם רבינו הביט בו ואמר במתינות: **"הנרטבת בגשם?!"** - "לא", השיב ר' אליהו. "ובכן", המשיך הרב שרעבי ואמר, **"עתה יכול הגשם להמשיך ולרדת", ומיד התחדשו הגשמים.**

המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל: נולד בשנת ה'תרס"ח (1908) בדרום תימן. בילדותו התייתם מהוריו וגדל בשרעב (תימן) בתנאים קשים של יתמות ועוני, כשעל חייו מאיימת כחרב מנופפת גזירת היתומים – להעביר כל ילד יהודי יתום מדת אבותיו לדת האיסלאם! אך אהבת התורה יקדה בעצמותיו ומשחר ילדותו עמל ויגע לזכות לכתר תורה. השקיע עצמו בים התלמוד, למד בעיון רב את דברי רבותינו ראשונים ואחרונים.

בהיותו בגיל 8 מונה למארי המרביץ תורה. בהגיעו לגיל 15 עמד למבחן פומבי אצל חכמי שרעב על כל ארבעה טורים ומשנה תורה להרמב"ם ועבר בהצלחה מרובה אך למרות גינוני הכבוד שחלקו לו ושליטתו המלאה בש"ס, בארבעת חלקי שולחן ערוך וברמב"ם לא זחה עליו דעתו. שינה את שם משפחתו לשרעבי משום שר"ת של שלום רב על בני ישראל.

במשך שש שנים רצופות עינה בצום את נפשו ממוצאי שבת עד ליל שבת והקדיש עצמו ללימוד התורה. בשנת ה'תרצ"ב (1931) עלה לארץ, קבע מושבו בירושלים התגורר בשכונת 'מחנה יהודה' ולמד בישיבות הידועות 'אמת ליעקב' ו'בית א-ל'. **לאחר מכן ייסד את ישיבת 'נהר שלום' ועמד בראשה.**

כונה זקן המקובלים וראש עדת המכוונים. התפרסם כאיש מופת וכירא חטא. **מקובל עצום, בעל רוח-הקודש. איש חלוש היה ואף מספר פעמים לקה בהתקף לב, סבל מסכרת, לחץ דם גבוה וחולי המעינים. מעונו היה פשוט ודל אך כל זה לא מנע ממנו לקבל את הרבבות שפנו אליו. רבים פנו ונושעו: עקרות, בעיות בזיווגים ומחלות קשות ל"ע ושאר מרעין בישין. נפטר ב-כ"ל מר-חשוון ה'תשד"מ (1983). חי כ-75 שנים, ציונו בהר המנוחות.**

אביו: ר' יהודה. **אמו:** מרת מרים. **אשתו:** מרת לאה. **מרבתי:** סבו, ר' אברהם יפת תעיזי, ר' חיים סינאני, ר' משמר נסים. **מתלמידיו:** הגאונים המקובלים מרן ר' עובדיה יוסף, מרן ר' מרדכי אליהו, ר' מאיר יהודה גץ, ר' אברהם הכהן, ר' מאיר לוי, ר' רפאל רפאלי, ר' יששכר דב רוקח השני מבעלז, ר' בניהו שמואלי, ר' שלמה פיישר ועוד רבים.

בימי שלטון המנדט הבריטי הוטל עוצר כללי באחת השבתות על ירושלים. לשמע בשורה זו נעצבו כולם, אך נאלצו להישאר בבתיים, אין יוצא ואין בא. רבנו מרדכי שרעבי שכל עיתותיו הוקדשו ללימוד התורה, והיו הגיגיו נתונים בגרסא דאורייתא, לא שמע את הכרזים שהכריזו על הטלת העוצר, ולכן לא ידע שאסור לצאת לרחובה של עיר.

ביום שבת בבוקר, יצא הצדיק מביתו כולו אחוז שרעפים ופסע לעבר יעד מסויים. לפתע מכונית משוריית ובה שוטרים בריטיים עצרה לידו בחריקה עזה. "הי יהודי, מה אתה עושה פה?", קראו לעברו. רבינו התעורר ממחשבותיו וענה לתומו שהנו הולך למקום פלוני. ברם, השוטרים הקשוחים לא קיבלו את דבריו, בקול נוקשה גערו בו על שיצא מביתו בזמן העוצר, ודרשו ממנו לעלות למכוניתם שתובילו לבית המעצר.

רבינו נחרד מעצם המחשבה שמאלצים אותו לחלל את שבת קודשנו בנסיעה במכונית, וזאת בשל שילטונם האכזרי של האנגלים. הוא ניסה לפרוט על מיתרי רגשותיהם, והתחנן שירחמו עליו ויעזבוהו לנפשו, אך לשווא. הבריטים התנכלו לו, בפרט בראותם שלפניהם חכם יהודי נכבד ונשוא פנים. האח! חשבו בליבם, זה יהיה "דג שמן".

משראו שהרב מסרב לעלות למכונית, ניגשו אליו ארבעה שוטרים גברתיים, אחזוהו בחוזקה, כבלו את ידיו באזיקים והושיבו אותו בכח במכונית. "סע!", פקד המפקד על הנהג, וזה החל להתכונן לנסיעה. אולם, משמיים תבעו את כבודה של השבת ועלבונו של רבינו מרדכי שרעבי. בעוד הנהג מתניע את מכוניתו, **נשמע קול פיצוץ אדיר מתחת לגלגלי המכונית, כל היושבים עצמו את עיניהם וקפצו בחרדה ממקומם, הם חששו שרכבם עלה על מוקש אותו טמנו חברי המחתר. כשפקחו עיניהם, ראו שמאומה לא אירע להם.**

"אם כן, מהו המקור לרעש העצום הזה?", שאלו אחד את השני. אחד החיילים יצא מהרכב לבדוק מה אירע. בדיקה קצרה העלתה, **שכל ארבעת הצמיגים של המשוריין הצבאי התפוצצו בבת אחת בקול אימים מחריש אוזניים.** המפקד הבריטי, שבמשך שנים רבות רכש לעצמו ידע וניסיון לכל הקשור לכלי רכב, ראה בהתפוצצות ארבעת הגלגלים בעת ובעונה אחת, מאורע החורג מגדר הרגיל.

בחוכמתו הרבה הוא מיד קישר את הדבר כעונש על פגיעה בכבודו של החכם היהודי שהושב בעל כורחו במכונית, ללא עוול בכפו. המפקד מיד ניגש אל רבינו וביקש את סליחתו על הצער שנגרם לו בשעה האחרונה. **הוא שחרר את הרב ופקד על שניים מהשוטרים ללוות את הרב בדרכו ולהמתין לו עד שיחזור בשלום אל ביתו.**

נימוקו של המפקד לליווי השוטרים נבע מתוך חשש, שמא חוליה נוספת של שוטרים בריטיים תעצור את הצדיק בדרכו, ותחזור על אותה השגיאה אותה עשו הוא ופיקודיו, ויתכן שלכבוד הצדיק יתפוצצו בשנית כל ארבעת הגלגלים של מכונית משוריית נוספת של המשטרה הבריטית, ועל כך באמת חבל.

ככבוד רב הורד רבינו מהמכונית ופסע לאיטו למקום יעדו, כשקדושת השבת מרחפת על פניו, ושני שוטרים בריטים פוסעים בעקבותיו, שומרים ומגינים על צעדיו.

המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל: נולד בשנת ה'תרס"ח (1908) בדרום תימן. בילדותו התייתם מהוריו וגדל בשרעב (תימן) בתנאים קשים של יתמות ועוני, כשעל חייו מאיימת כחרב מנופפת גזירת היתומים – להעביר כל ילד יהודי יתום מדת אבותיו לדת האיסלאם! אך אהבת התורה יקדה בעצמותיו ומשחר ילדותו עמל ויגע לזכות לכתר תורה. השקיע עצמו בים התלמוד, למד בעיון רב את דברי רבותינו ראשונים ואחרונים.

בהיותו בגיל 8 מונה למארי המרביץ תורה. בהגיעו לגיל 15 עמד למבחן פומבי אצל חכמי שרעב על כל ארבעה טורים ומשנה תורה להרמב"ם ועבר בהצלחה מרובה אך למרות גינוני הכבוד שחלקו לו ושליטתו המלאה בש"ס, בארבעת חלקי שולחן ערוך וברמב"ם לא זחה עליו דעתו. שינה את שם משפחתו לשרעבי משום שר"ת של שלום רב על בני ישראל.

במשך שש שנים רצופות עינה בצום את נפשו ממוצאי שבת עד ליל שבת והקדיש עצמו ללימוד התורה. בשנת ה'תרצ"ב (1931) עלה לארץ, קבע מושבו בירושלים התגורר בשכונת 'מחנה יהודה' ולמד בישיבות הידועות 'אמת ליעקב' ו'בית א-ל'. לאחר מכן ייסד את ישיבת 'נהר שלום' ועמד בראשה.

כונה זקן המקובלים וראש עדת המכוונים. התפרסם כאיש מופת וכירא חטא. מקובל עצום, בעל רוח-הקודש. איש חלוש היה ואף מספר פעמים לקה בהתקף לב, סבל מסכרת, לחץ דם גבוה וחולי המעינים. מעונו היה פשוט ודל אך כל זה לא מנע ממנו לקבל את הרבבות שפנו אליו. רבים פנו ונושעו: עקרות, בעיות בזיווגים ומחלות קשות ל"ע ושאר מרעין בישין. נפטר ב-כ"ל מר-חשוון ה'תשד"מ (1983). חי כ-75 שנים, ציונו בהר המנוחות.

אביו: ר' יהודה. **אמו:** מרת מרים. **אשתו:** מרת לאה. **מרבתי:** סבו, ר' אברהם יפת תעיזי, ר' חיים סינאוני, ר' משמר נסים. **מתלמידי:** הגאונים המקובלים מרן ר' עובדיה יוסף, מרן ר' מרדכי אליהו, ר' מאיר יהודה גץ, ר' אברהם הכהן, ר' מאיר לוי, ר' רפאל רפאלי, ר' יששכר דב רוקח השני מבעלז, ר' בניהו שמואלי, ר' שלמה פיישר ועוד רבים.

מעשה היה בבחורה טובה שלא הצליחה בשידוכין. הצעות רבות הוצעו לה, אך אף אחת מהן לא יצאה לפועל. חלפו שנים, הבחורה התבגרה, מספר המבקשים את ידה הלך ופחת, ולתוגת הוריה עדיין יושבת היא בבית אביה. באחד הימים הוצע לה שידוך עם בחור מלונדון.

היא נפגשה עמו, ובראותה כי הוא גבר כלבבה, נתנה את הסכמתה לשידוך וקבעו זמן לחתונה. **אולם שבועיים קודם מועד החתונה, ביטל הבחור באופן פתאומי את השידוך, והכלה נשברה לחלוטין עקב החלטתו זו. ולא ידעה על מה ולמה החליט החתן לנתק את קשריו עימה. ולכן נכנסה לדיכאון וזמן רב התהלכה בשברון לב.**

כידוע לכל, עסקה רעייתו הצדקת של המקובל רבי מרדכי שרעבי זצ"ל בשידוכין, וזכתה להביא שידוכין רבים לגמר ולהעמיד את המשודכים תחת החופה. אחי הכלה, אחי הכלה, בהיותו מקורב ביותר אל בית רבנו, הציע לאחותו לבוא אל הרבנית, אולי תוכל היא לעזור לה למצוא את בן זוגה. הכלה סירבה לשמוע מכך, ורק אחרי הפצרותיו המרובות 'נכנעה' ובאה לרבנית.

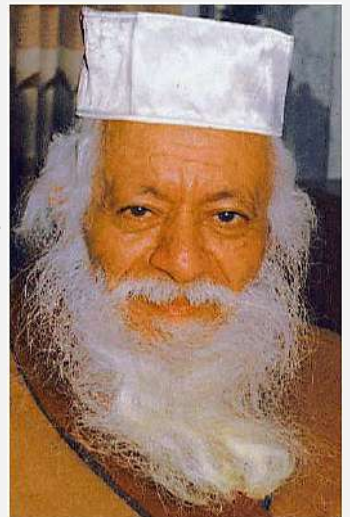
הם ספרו לרעייתו של רבינו, שנודעה כגומלת חסדים עם הבריות, על המשבר בו נתונה הבחורה, והרבנית הציעה להיכנס אל רבינו ולקבל ממנו ברכה להצלחה. הבחורה התביישה לטרב לגדולים ונכנסה בלווית אחיה אל רבינו שקידמה בברכת "ברוכה הבאה". והתרשמה מאד ממאור פניו של הרב והעלתה חיוך קל על שפתותיה. היא סיפרה לצדיק בברכה את כל מה שאירע עימה, ואז חשה כי אבן נגולה מעל ליבה.

הרב ניחם אותה באמרי קודשו ואמר לה: **"ראשיתך מצער ואחריתך ישגא מאד" – בקרוב תביאי לי הזמנה לחתונתך.** היא יצאה מאת פניו מאושרת ומעודדת. ליבה היה סמוך ובטוח בהתגשמות דברי הצדיק. **עוד באותו חודש נפגשה עם בן זוגה האמיתי ושותפה לחיים, וזמן קצר לאחר מכן הביאו השניים לרבנו הזמנה לחתונתם.**

אם אחד הגיע יהודי לביתו של רבינו ובדמעות שליש סיפר לצדיק שמצאו בבית-הרפואה גידול בגוף, והוא צריך לעבור ניתוח בעוד שבועיים. הרבי ביקש ממנו את הצילום והיהודי הביא לרב. הצדיק הסתכל על הצילום ואמר לו: **"בעזרת ה' לא תצטרך לעשות ניתוח, רק תיתן שתיים-עשרה אלף לירות עבור התיקון שנעשה".**

למרות שבדרך כלל הרב היה מבקש רק שישים לירות בשביל תיקון במקרה הזה למרבית הפלא ביקש הרב סכום גדול מאוד!. עוד באותו היום הלך החולה, לווה את הכסף הדרוש ומיהר לתת לרב את כל הסכום כפי שצווה. הרב מיהר לחלק את כל הכסף למוסדות ולאברכים, ועשה תיקון עבור החולה.

לאחר שבועיים אמר לו הרב: **"תאמר לרופאים שאני מבקש שלא יעשו ניתוח לפני שעושים צילום חוזר".** הלך ואמר לרופאים כדברי הרב ולא הסכימו, וטענו: **"יש לנו צילום ברור מפעם שעברה. חלפו רק שבועיים ימים בלבד ואין שום טעם לעשות שוב צילום היות ושום דבר לא השתנה. הצילום עולה יקר מאוד ואין טעם".** לאחר הפצרות רבות הסכימו הרופאים לצילום חוזר ואכן **נדהמו למראה עיניהם כשראו שאין שום דבר בגופו ושלחוהו לביתו לחיים ולשלום.**

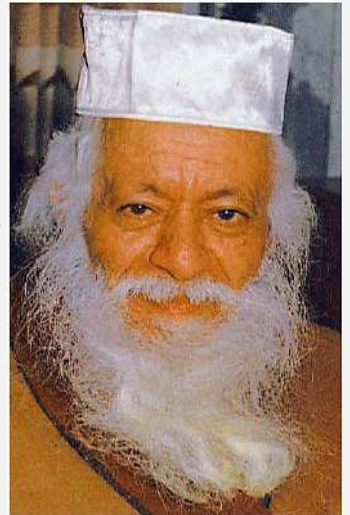

המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל: נולד בשנת ה'תרס"ח (1908) בדרום תימן. בילדותו התייתם מהוריו וגדל בשרעב (תימן) בתנאים קשים של יתמות ועוני, כשעל חייו מאיימת כחרב מנופפת גזירת היתומים – להעביר כל ילד יהודי יתום מדת אבותיו לדת האיסלאם! אך אהבת התורה יקדה בעצמותיו ומשחר ילדותו עמל ויגע לזכות לכתר תורה. השקיע עצמו בים התלמוד, למד בעיון רב את דברי רבותינו ראשונים ואחרונים.

בהיותו בגיל 8 מונה למארי המרביץ תורה. בהגיעו לגיל 15 עמד למבחן פומבי אצל חכמי שרעב על כל ארבעה טורים ומשנה תורה להרמב"ם ועבר בהצלחה מרובה אך למרות גינוני הכבוד שחלקו לו ושליטתו המלאה בש"ס, בארבעת חלקי שולחן ערוך וברמב"ם לא זחה עליו דעתו. שינה את שם משפחתו לשרעבי משום שר"ת של שלום רב על בני ישראל.

במשך שש שנים רצופות עינה בצום את נפשו ממוצאי שבת עד ליל שבת והקדיש עצמו ללימוד התורה. בשנת ה'תרצ"ב (1931) עלה לארץ, קבע מושבו בירושלים התגורר בשכונת 'מחנה יהודה' ולמד בישיבות הידועות 'אמת ליעקב' ו'בית א-ל'. **לאחר מכן ייסד את ישיבת 'נהר שלום' ועמד בראשה.** כונה זקן המקובלים וראש עדת המכוונים. התפרסם כאיש מופת וכירא חטא. **מקובל עצום, בעל רוח-הקודש.** איש חלוש היה ואף מספר פעמים לקה בהתקף לב, סבל מסכרת, לחץ דם גבוה וחולי המעינים. מעונו היה פשוט ודל אך כל זה לא מנע ממנו לקבל את הרבבות שפנו אליו. רבים פנו ונושעו: עקרות, בעיות בזיווגים ומחלות קשות ל"ע ושאר מרעין בישין. נפטר ב-כ' מר-חשוון ה'תשד"מ (1983). חי כ-75 שנים, ציונו בהר המנוחות.

אביו: ר' יהודה. **אמו:** מרת מרים. **אשתו:** מרת לאה. **מרבתי:** סבו, ר' אברהם יפת תעיזי, ר' חיים סינואני, ר' משמר נסים. **מתלמידיו:** הגאונים המקובלים מרן ר' עובדיה יוסף, מרן ר' מרדכי אליהו, ר' מאיר יהודה גץ, ר' אברהם הכהן, ר' מאיר לוי, ר' רפאל רפאלי, ר' יששכר דב רוקח השני מבעלז, ר' בניהו שמואלי, ר' שלמה פישר ועוד רבים.

בספר 'דרך צדיקים' הובאו סיפורים מאלפים ומדהימים על רבינו, הרב מרדכי שרעבי זצ"ל בהם ניכר לראות באופן המוחשי ביותר כי הרב היה בעל רוח-הקודש. באחד הסיפורים הובא על בחור מהיחידה לצנחנים בצה"ל, שזכה שאור התורה החזירו למוטב. הלה נהג לפקוד לעיתים מזומנות את ביתו של רבנו מרדכי שרעבי, ולהתברך באמרי פיו. לימים, נערך ביחידה תרגיל צניחה. כל הצנחנים הועלו למטוסים מיוחדים שאמורים היו להטיסם לזירת הצניחה, וכל משתתף קיבל לידי שני מצנחים, האחד לשימוש והשני לרזרבה (במקרה שהמצנח לא יפתח, יוכל להשתמש במצנח הרזרבי ולפתוח אותו).

המטוסים התקדמו לעבר יעד הנחיתה, וליד פתח היציאה עמדו הצנחנים נרגשים ונפעמים מחווית הצניחה. הצנחן מיועדנו היה השישי בתור לצניחה, הוא השחיל עצמו דרך הפתח ורחף קמעא באוויר, ביד אמונה ובטוחה לחץ על הכפתור לפתיחת המצנח- אך זה לא נפתח. הוא ניסה שוב ושוב- אך ללא הצלחה. הצנחן נרעד קמעא, וביד רועדת לחץ על המצנח הרזרבי, אשר גם הוא סירב להישמע לו, וכלל לא נפתח. הצנחן כמעט איבד את עשתונותו, רק זמן קצר ביותר נותר לו כדי להינצל מהתרסקות. ואז באותן שניות גורליות בעודו מרחף בין שמים לארץ זעק מקירות לבו: "ריבונו של עולם! הצילני נא בזכות הרב מרדכי שרעבי!". וראה זה פלא, מיד המצנח נפתח ומיועדנו ביצע נחיתה מושלמת ומדויקת, לעיני חבריו ליחידה שהביטו בהשתאות במתרחש לנגד עיניהם. מיד לאחר הצניחה הניסית, קיבל הצנחן חופשה ממפקדיו, והוא ניצלה כדי להיפגש עם רבנו מרדכי שרעבי, ולהודות בפניו על הנס המופלא שנעשה עימו. כשנכנס הלה לבית הצדיק, ראה שחיוך נסוך על שפתותיו, ובטרם פצה פיו לומר מילה, הקדימו רבנו באמרו: "אני מקווה שהייתה לך נחיתה טובה!". הצנחן עמד המום במקומו. אכן, הצדיק ידע היטב את אשר התרחש בזירת הצניחה. כשראה רבנו את התרגשותו של איש-שיוחו, גילה לו בענוות חן, כי משעת הצניחה היה נח את מנוחת הצהרים, כשלפתע עוררוהו משמים שיעמוד בתפילה על פלוני הצנחן שנתון בצרה. "וכך היה, שמיד הזדרזתי וייחדתי ייחוד להצלחך, ותהילות לא-ל יתברך, שהישועה באה לאלתר, המצנח נפתח ואתה ניצלת מהתרסקות וביצעת נחיתה מוצלחת".

גוי אחד מאומות העולם, גילה אהדה לדת ישראל. הוא ניגש לבית-הדין בחו"ל ועבר דרכם את הליכי הגיור, אבל לא כפי שההלכה מחייבת. לימים עזב את ארץ מולדתו ועלה לארץ. פה התיידד עם יהודי ירושלמי שקרבו ביותר לתורה ולמצוות. הגר התרשם עמוקות מדברי יידו, ועבר בשלבים לקיום בפועל של מצוות התורה. לימים, הציע הידיד לגר הצדק שכדאי לו להיכנס אל רבינו, ולקבל ממנו ברכה להצלחה בתורה וביראת שמיים. השניים נכנסו לרבינו. הצדיק הושיט את ידו הקדושה וציווה את ברכתו כשהוא אומר: "פלוני בן חווה".

בחודשים הבאים התחזק הגר ביהדותו, ואז תוך כדי לימוד התברר לו שהליכי הגיור שלו בוצעו שלא כהלכה, ולמעשה נשאר גוי. עובדה זו ציערה אותו עד עמקי נשמתו, והוא נחפז לבית-הדין של העדה החרדית בירושלים. שם התחנן בפני העוסקים במלאכה שיגיירו אותו כדת וכדין. הצוות הרבני שוחח עם הגר כפי שההלכה מחייבת, וכשהוברר להם שכונתו בגיור היא לשם שמים, קיבלוהו והכינו אותו לטבילה כשרה לפי כל הדקדוקים והפרטים הנצרכים, ונעשה גר צדק אמיתי. כשנזדמן גר הצדק שוב למעונו של רבנו מרדכי שרעבי, ביקש את ברכתו, שוב לא סיפר לו מאומה על עברו. אך לא היה כל צורך בכך, שכן הצדיק ידע את אשר לפניו. עתה, כשברכו נקב בשם "פלוני בן שרה". בשרו של גר הצדק נעשה חידודין חידודין, נוכח הוא פעם שנייה לראות את רוח קודשו של הרב. שכן, רק לאחר שעבר גיור כהלכה, כינהו הצדיק בתואר אמיתי והמיוחס- בן שרה אמנו, שהייתה אמם של כל הגרים.

המקובל רבי חיים חגבי זצ"ל - נולד בשנת ה'תרכ"ו (1865) למשפחת תלמידי חכמים ורבנים. עוד בילדותו ניכר ובלט בחריפותו ובמידותיו הטובות ביחוד לאחר שאביו שלחו ללמוד בישיבה בעיר צנעא. כיהן כנשיא אב"ד ורב קהילת "רבע" במחוז כוולאן שבתיומן. **גאון בנגלה ובנסתר. בקי בקבלה. בעל רוח-הקודש. ירא שמים. ענוותן. מלומד בניסים.** רבים פנו אליו בצרותם- ונושעו. אף היום רבים רואים ישועות על ציונו. עלה לארץ ישראל בחודש תשרי ה'תש"י ולאחר כחודש התבקש לבית-עולמו. נפטר ב- כ' חשוון ה'תש"י (1949). חי כ-74 שנים. ציונו בבית-הקברות סגולה שבפתח-תקווה (חלקה ד שורה מ).

אביו: ר' משה (מוסא). **ילדיו:** ר' חיים, ר' משה, ר' יחיא. **מרבותיו:** אביו, ר' משה (מוסא).

מעשה זה התרחש בתימן 'ביהוד אל רבע' כחמש או שש שנים לפני עליית "מרבד הקסמים" (בשנת ה'תש"ד 1943 לערך). איילה הייתה ילדה בריאה, מלאת חיים וחברותית ונהגה לשחק ככל בנות גילה במשחקים השונים ככל הילדים. בהיותה בת עשר שנים בערך, חשה ברע, חלתה ול"ע נתבקשה לבית-עולמה.

השמועה על דבר פטירתה של הילדה הקטנה עשתה לה כנפיים בכל האזור מחוז 'כוולאן' ובמיוחד ביישוב 'רבע' שבו התגוררה, וכל קרובי המשפחה, שכנים ידידים ומכרים החלו לנהור אל עבר משפחתה על מנת לחלוק לה כבוד אחרון ולקבורה. נשלחו מספר גברים לכרות קבר עבור הילדה בבית העלמין היהודי. לאחר מספר שעות כשסיימו את מלאכת המצווה, החל הציבור במסע ההלוויה.

כשהגיעו לבית העלמין היהודי הבחינו כי הרה"ג המקובל ר' חיים חגבי רב הקהילה שהיה אמור היה להיות נוכח במקום להספיד ולעורר את הלבבות לא נוכח במקום. מיד שלחו להודיע ולבקש מכבוד הרב שיגיע לבית העלמין, כיוון שהציבור מחכה לו שיערוך את סדר הקבורה והספד הילדה.

הגיעו שליחים אל הצדיק ואמרו לו את דבר שליחותם. ענה להם הרב, שלא ילך עימם וגם ציווה עליהם לומר לכל הציבור הנמצא בבית העלמין לחזור על עקבותיהם, **ועוד הוסיף הצדיק ואמר, כי הילדה תתעורר ותחזור לחיים.** נדהמו השליחים ואמרו לרב: "כבוד הרב כבר חפרו את הקבר." ענה להם הצדיק: **"הקבר לא נועד לילדה. הילדה תחיה והקבר נועד לקשישה"** ואף נקב בשמה פלונית אלמונית.

כשחזרו השליחים ומסרו את דברי הרב למלווים בבית העלמין, נדהמו כולם והמולה נשמעה בין הציבור, **אלא שבנתיים הילדה המתה התעטשה שלוש פעמים ברציפות לתדהמת הנוכחים, ומיד הסירו מעליה את התכריכים ושמו פניהם יחד עם הילדה אל עבר היישוב...** בעודם נכנסים אל היישוב הגיעה אליהם שמועה, כי פלונית אלמונית הוכשה על ידי נחש ונפטרה. מיד פנו כל הציבור יחד עם כבוד הרב לטפל בנפטרת האחרת וטמנו אותה בקבר שחפרו בתחילה עבור הילדה. חלפו שנים, ואיילה זכתה ועלתה לארץ ישראל יחד עם כל בני משפחתה בעליית "מרבד הקסמים". קבעה את מגוריה בעיר פתח תקווה, והיא עדות חיה למעשה.

מעשה בגוי ואלים ולו בתוך המקנה שור מובחר גדול וחזק, שבו היה מתפאר שאין דומה לו. לימים נפל השור חסר אונים לא זז ובקושי רב נשם ורק עיניו פקוחות כמו בוהות בחלל, ראה הגוי את שורו מקור גאוותו במצב זה ונזדעזע. אותו היום יום שישי היה ערב שבת קודש, יהודי 'רבע' שבמחוז כוולאן שבתיומן כבר היו בבית הכנסת מצפים ומחכים לקבל את פני שבת מלכתה. והנה הפיעה הגוי בפתח בית הכנסת והחל צועק: **"רב היהודים צא החוצה מיד! צא!!"**

שמע רבינו ויצא אל הגוי. אמר הגוי לרב: "השור שלי מקור גאוותי שוכב כמו מת, ואני דורש שתעשה לו קמע שיבריא!!". ענה הרב לגוי: "עכשיו אי אפשר כי השבת בפתח וגם כלי הכתיבה אינם עימי, לכן בבקשה תבוא אליי במוצאי השבת ואשתדל בעזר השם לסייע לך". אך הגוי לא קיבל את דברי הרב והתעקש, שהרב יעשה לשורו קמיע מיד.

הרב שוב הסביר לגוי בנימוס ובסבלנות, כי עוד רגע קט זמן כניסת השבת, אך למרות כל הסברי הרב הגוי המשיך להתעקש ואף דיבר אל הרב בעזות מצח ובלשון גסה ואף הרים קולו יותר ויותר. הרב שוב הסביר לגוי, שעוד רגע והשבת נכנסת ושיבוא אליו במוצאי שבת, אך הגוי העיז פניו ורצה לכפות את דעתו על הרב אף באיומים, ראה הרב שכך ופנה לאחוריו, על מנת להכנס חזרה לבית הכנסת להמשך התפילה.

כעס הגוי מאוד, פסע אחרי הרב ודחפו בחוזקה, ראה הרב את רשעותו וחוצפתו של הגוי וביקש מהגוי להמתין רק רגע קט והוא יכתוב עבורו קמע. נכנס הרב לבית הכנסת לקח שארית של פתיליה שרופה וכתב על פיסת נייר את הפסוק **"השור ייסקל וגם בעליו יומת"**. קיפל הרב את הנייר קשר בחוט ואמר לגוי: "קח את זה, כפי שביקשת ותקשור בחוט בין קרני השור".

הגוי שמח שמחה גדולה רץ לביתו וקשר בין קרני השור, כפי שאמר לו הרב, והנה השור קם על רגליו והוא בשיא כוחו, שמח הגוי והמתין בקוצר רוח לבוקר המחרת, שבו יוציא את השור למרעה ויראה את יופיו וחוסנו לכל עובר אורח מזדמן.

למחרת בבוקר יום שבת קודש בעוד היהודים בבית הכנסת הגיעה אליהם שמועה, כי אותו גוי אלים יצא לרעות את שורו והשור נגח את בעליו והמיתו וכשראו זאת העוברים והשבים רצו וסיפרו לבנו של הגוי, כי השור נגח את אביו והמיתו, לקח בן הגוי את רובהו בידו ורץ אל המקום, וכשראה את אביו שותת דם, התמלא זעם וירה בשור והרגו...

הרב הגאון מרדכי ליב צוקרמן זצ"ל - נולד בערב שבת קודש ה אדר ה'תרע"ב (1912) בעיירה לבדובה. בצעירותו למד בישיבה קטנה לידא במשך שלוש שנים וחצי. לאחר מכן עבר לישיבה גדולה - סלונים שבליטא. לאחר כשנה וחצי שסבל מצריות בגרון, נסע לסדרת טיפולים בוילנא ונכנס ללמוד בישיבת רמיילס. משם עבר ללמוד בישיבת ראדין במשך שמונה וחצי שנים (מתוכם שנתיים וחצי בחיי מרן ה'חפץ חיים').

סיפר הגאון ר' חיים יצחק פופקא (מזקני הרבנים בארה"ב), שזכה לשמש את ה'חפץ חיים' במשך מספר שנים, ושמע מפי ה'חפץ חיים' שאמר על רבינו: **'הוא עולה תמימה'**. בשנת ה'ת"ש (1940) בזמן מלחמת העולם השנייה נאלץ לעזוב את הישיבה והלך ללמוד בבית-התלמוד בקלם. בהמשך ברח לגטו קובנא בגלל שהרוסים חיפשו אחריו. שם הירבה לעסוק בקבורת הנרצחים הי"ד. בחסדי ה' ובניסים גלויים, שרד את השואה יחד עם הגאון ר' מרדכי פורגמנסקי ושניהם פעלו להחיות רוח שפלים ולב נדכאים.

בשנת ה'תשנ"ט (1999) עמד בראש קהילת פרושים. בשנתו האחרונה ביקש לייסד כולל להוראה. מהם יצאו גדולי מאורי הוראה עבור קהילת פרושים. כאב בצרתם של ישראל ובמשך שנה שלימה סבל ייסורים קשים אשר קיבלם באהבה. ברח מהמחלוקת. נפטר בשבת קודש פרשת וירא בעת רעווא דרעווין כ' חשוון ה'תשס"ד (2003). חי כ-92 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. בשנת ה'תשס"ט (2008) לאחר פטירתו הוקמה קרן לעידוד סמיכת מרביצי תורה והוראה בקהל פרושים בשם 'זכרון מרדכי'.

אביו: ר' נחמיה (ירא שמים שנודע במצוות הכנסת אורחים וכן פעל רבות לחיזוק הדת בעיירה). **אימו:** מרת שולא. **אשתו:** מרת חיה בריינא. **מרבתי:** הגאונים ר' יעקב ניימן (ראש ישיבה קטנה לידא), ר' שבת יגל (ראש ישיבה גדולה סלונים), ר' שלמה היימן, ר' ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים' - ראש ישיבת רמיילס), ר' דניאל מובשוביץ (ראש בית-התלמוד בקלם), ר' אברהם גרודז'נסקי (משגיח בישיבת סלבודקא), ר' יצחק זאב הלוי סולובייצ'יק, ר' יחזקאל לוינשטיין (משגיח בישיבת מיר). **חברותא:** הגה"צ ר' שלמה וולבה (משגיח בישיבת גבעת שאול. למדו כעשרים שנה). **מספריו:** **יפתח השער** - פירוש על ספר שערי תשובה לרבינו יונה גירונדי (רבינו כתב את הספר בעילום שם) • **לב מרדכי** - חידושי תורה והארות • **יחיד ודורו** - ביוגרפיה, סיפורים והנהגות על רבינו.

להלן סיפורים על רבינו, המעובדים מתוך הספר **'יחיד ודורו'**: עם נישואיו קיבל רבינו 'קסט', בסך חמשת אלפים דולר שהופקדו בעבורו בבנק בארצות הברית. כסף זה היה מיועד לצורך פרנסתו. לאחר המלחמה, כשנודע לו כי אשתו נספתה, הי"ד, ביקש להשיב את הכסף לחמיו או ליורשיו. ידידיו טענו בפניו, שהיות והוא היחיד שנתר בחיים, הרי שכל הכסף שייך לו.

אולם רבינו, נקי כפיים ובר לבב, לא היה בטוח, שהסכום מגיע לו. והדברים היו תלויים בכמה פרטים בהלכות ירושה, ומותנים בבירור המציאות מי נהרג קודם למי, מה שכמובן לא ניתן היה לעשות. על כן לא השתמש בכסף, למרות שכמובן היה נצרך לו לצרכיו הבסיסיים ביותר. מה עוד, שנתר בעל חוב בסך כתשע מאות דולרים מפעילותו הציבורית.

הסכום הגדול היה הזה שמור, עד שמצא בן משפחה קרוב רחוק למשפחת חמיו, ושיגר לו את הסכום העצום במלואו בלב חפץ ובמתנה גמורה. לימים כששמע הרב מבריסק זצ"ל מעשה זה, השמיע את התפעלותו באוזני רבי מרדכי ואמר לו: **"הייתכן ובזמננו יש איש וכלל אין לו תאוות הממון?"**

בכל שנותיו לא רצה רבינו להטריח אחרים בעבורו. אפילו מבני ביתו לא ביקש מאומה, וכל צורכי הבית התנהלו על ידו בלבד. גם עניינים שטרחתם מרובה והיה קשה לו לעשותם בעצמו, נזהר מלבקש מאחרים. גם כשטס לחוץ לארץ לטיפול רפואי, לא הסכים שבניו יתבטלו מתלמודם ושיעוריהם וייסעו עימו. גם כאשר הציעו את עצמם וכן כשאחד מנכדיו הציע את עצמו לישון עימו בביתו - סירב. רק בשנתו האחרונה הסכים שבתו וחתנו יבואו להתגורר בביתו ולסייע לו, ואמר אז לאחד מתלמידיו: **"בעבורי, זאת תזכורת להתכונן לעולם הנצח"**.

פעם אחת אחד מתושבי גבעת שאול ניגש אליו וביקש לעזור לו לשאת את הסלים עד לביתו. רבינו סירב לקבל את עזרתו, וטענתו בפיו: **"אתה ממש מקלקל אותי! היום יש בידך לסייע לי, ואפשר שכך יהיה גם מחר ומחרתיים, אבל ייתכן ויגיע יום שבו שוב לא תוכל לבוא ולעזור לי, ואני, מתוך שכבר התרגלתי להיעזר באחרים לא אוכל להסתדר בעצמי ואצטרך לבקש מאדם אחר שסייע בידי, וזהו ממש קלקול בעבורי"**.

במכתב לאחד מבני משפחתו שביקש ממנו לפעול בעבורו בדין תורה ממוני בו היה מעורב, ביקש רבינו שלא יערב אותו, ובתוך הדברים כתב לו: **"מעולם לא הייתי מן הנתבעים ולא מן התובעים!"**

הגאון רבי יחיא נתנאל הלוי אלשיך זצ"ל: נולד בצנעא (בירת תימן) ב-י"ג תמוז ה'תרע"ה (1915). ציונו בהר המנוחות בירושלים (בסמוך לציונו של הגאון חיד"א זצ"ל). מגדולי חכמי תימן בדורנו. בהיותו כבן שש התייתם מאביו. סבו ואחי אמו לקחוהו לביתם ודאגו למחסורו. משחר ילדותו נתגלה כבעל תפיסה מהירה כבעל זיכרון יוצא מגדר הרגיל והיה יודע בע"פ את פרשיות התורה עם תרגום אונקלוס. אולם רבנו לא סמך על זכרונו. והיה שוקד ועמל בתורה ביגיעה עצומה. כן נהג להתבודד שעות רבות וללמוד. כבר מגיל צעיר החל לעסק בהרבצת תורה.

בשנת ה'תש"י עלה לא"י עם כל הספרייה המפוארת של ביה"כ אלשיך. במו ידיו העלה את הספרים וכתבי היד למטוס אך בהגיעו לארץ נמסר לו כי הספרים נשרפו- עד סוף ימיו גזלה זו ציערה אותו ואף השפיעה על מצבו הבריאותי. נשלח בתחילה למחנה העולים עין שמר. לאחר שנודע לממונים שם כי הרב נהג לנאום במחנה כדי לחזק בקרבם את שמירת המסורת ובכך "מפריע" להם להעביר את יהודי תימן על דתם. הוציאו אותו מהמחנה והוא התגורר במעברת "תלפיות" שבירושלים במשך כארבע שנים. הדאגה לשלום החינוך של ילדי ישראל בערה בעצמותיו. והוא פעל רבות לשמור על קדושת המחנה ועל החינוך הטהור. כל ימיו נהג בקדושה וטהרה והיה משתתף בצערם של ישראל.

לאחר לחצים רבים, הסכים רבנו (למורת רוחו) להשתתף בחידון התנ"ך העולמי כנציג ישראל. וזאת רק כדי להרים את קרן עדתו וקרן היהדות החרדית כלה. **אכן, הכתרתו של רבנו כחתן התנ"ך העולמי היוותה קידוש שם שמים ברבים.** לאחר המבחן הוצעו לו משרות רבות ונכבדות. אך רבינו דחה אותן, למרות מצבו הכלכלי הירוד. על אף צניעותו וענוותנותו הרבה, שהייתה לשם דבר, הכירו בו גדולי התורה והיו מפנים אליו שאלות בכל מקצועות התורה. בקי ברפואה עממית ועזר לחולים רבים להירפא באמצעות צמחי מרפא ומרקחות, שהיה מכין בביתו. משאת נפשו הייתה להקים בארץ מרכז תורני כדוגמת "בית אלשיך" בצנעא. ואכן בשנת ה'תשמ"ט הוקם כולל בשם "ישיבת בית אלשיך" ע"י חתנו. נפטר ב-כ"א חשוון ה'תשנ"ז (1996). חי כ-81 שנים.

אביו: ר' נתנאל. **רבותיו:** ר' עזרא קורח, ור' חיים צאלח, ר' סעדיה עוזרי (רבו המובהק- ר"י בית אלאוסטא), ר' יחיא יצחק הלוי, ר' יוסף שמן, ר' חיים כסאר. **בניו וחתניו:** בנו ר' נתנאל (רב ומורה צדק בבאר-שבע). חתנו ר' ציון חובארה (רב קהילה התימנית בשכונת בית וגן בירושלים). חתנו ר' יחיאל מדמון (רב ב"הכ בדיחי בשכונת גאולה בירושלים). חתנו ר' דוד אלנדאף (ר"י בית אלשיך). חתנו ר' יורם עוזרי (מחנך).

עוד בהיותו ילד רבינו נודע בזכרונו העצום, בנוסף הרב היה בעל ענוה וצניעות מופלאה, ועל כך יעיד הסיפור הבא: ארע פעם, בעת קריאת התורה בשבת, שהיה תורו של ר' יחיא אלשיך לתרגם את הפרשה. והספר, שהיו הילדים רגילים לתרגם מתוכו, היה מונח דרך קבע במגירה שבבית-הכנסת. והנה, לא נמצא באותה עת מפתח המגירה. בלא לעורר שום מהומה לקח ר' יחיא ספר "מנורת המאור", עמד במקום שמתרגמים בו והעמיד פנים כאלו הוא קורא בו. כאשר למעשה הוא קורא ומתרגם בעל-פה. **עד שבאמצע קריאת התורה מצא אחד המתפללים את המפתח וגילה, לתדהמתו, שהספר מונח במגרה ור' יחיא מתרגם מכח הזיכרון.**

מהירות הקליטה של רבינו הייתה מופלאה. עיניו החודרות, כושר צילום היה להן. לא פעם ולא פעמים, כאשר היו גוללים ספר-תורה מפרשה לפרשה או בשעת הגבהת ספר-תורה, היה עוצר ופולט מפיו "טעות!". כמה וכמה פעמים, כאשר עלה לספר-תורה ועוד בטרם ברך ברכת התורה, גילה טעות. באחת הפעמים היה זה ספר-תורה המיוחס לאחד מגדולי הרבנים, ומיד כשעלה אמר: 'ספר-התורה פסול'. הציבור שנכח סביבו עטו עליו בתדהמה, ורבינו הראה להם כי התחלף שם הוי"ה באדנות. הדברים הגיעו עד כדי כך, שבמקומות רבים היו חוששים להעלותו לקרוא בתורה מחשש שמא "פסול" את ספר-התורה.

מעשה היה בספר תורה שעבר הגהה מדוקדקת במיוחד. והבעלים בקשו להיות בטוחים, שאכן אין בספר התורה שום טעות כלל. שלחו לרבינו את הס"ת ואמרו כי ישנה טעות מסוימת בספר-תורה. למעשה הם ביקשו לבחון את רבינו אם יצליח למצוא את הטעות שאיננה קיימת. רבינו עבר על הס"ת פעם אחת וטען שאין בו טעות כלל. אך הלה התעקש וביקש שרבינו ימצא את הטעות.

הרב עבר שוב על כל היריעות של הספר תורה במשך לילה אחד(!) בעזרת אחד מחתניו ושוב הצהיר כי אין בספר תורה שום טעות! רק אז הודה הלה על האמת ואמר כי במעשה זה ביקש אך ורק לידע בוודאות כי ספר-התורה נקי משגיאות. בין כך ובין כך, הדברים מעוררים השתאות - לומר בהחלטיות כי אין שום טעות בעוד מנגד מזהירים בעלי הס"ת כי ישנה טעות. דרוש לכך כח רב פי כמה וכמה מאשר למצוא טעות בס"ת המוחזק ככשר!

לעל קדושתו של רבינו, הובא בחוברת 'צדיק באמונתו יחיה' הסיפור המופלא הבא: ידיד אהוב נפש היה לו לרבינו, יהודי צדיק וירא שמיים, בשם רבי שלמה חג"בי זצ"ל. זה האחרון היה מתאכסן לעיתים קרובות בבית רבנו, כאשר היה זקוק לשהות בירושלים במשך ימים מספר לצורך עניינים שונים. כחודש ימים לפני פטירת אותו ידיד, חתנו של רבנו ביקרו בבית החולים ורבי שלמה פתח את סוגר לבו והשיח בפניו: "עתה, כאשר הנני רואה כי קיצי קרב. אני רואה צורך לגלות לך דבר נורא שחזיתי בעיני באחת הפעמים שלנתי בבית מארי יחיא. הוא היה רגיל לקום באמצע הלילה, להעלות אור במטבח וללמוד שם. לילה אחד אני מתעורר ומבחין כי אש פורצת מהמטבח. קמתי מהמטה וראיתי את מארי יחיא יושב ולומד ואש מקיפה סביבו!!! חזרתי למיטתי לישון ובבוקר שאלתי אותו לפרש העניין, ובתחילה הוא התחמק והתעלם משאלתי, עד שלבסוף אמר לי: 'אם ראית- אל תספר לאף אחד'. עתה מצאתי לנכון לגלות לך דבר זה."

האדמו"ר רבי ישכר דב רוקח (הזקן) מבעלז- מהרי"ד צ"ל: נולד בשנת ה'תרי"א (1851). האדמו"ר השלישי בשושלת חסידות בעלזא. בעל רוח-הקודש. עם פטירת אביו הוכתר כמנהיגם של חסידי בעלזא. גאון בתורה. שקדן. פועל ישועות. אלפים שחרו לפתחו כדי להתברך מפיו. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה נדד להונגריה והתיישב בעיר מונקאץ'. לאחר מכן עבר לראצפרט. עם סיום המלחמה חזר לגליציה (כיום באוקראינה) והתיישב בעיר הלושיץ. נפטר בליל שבת קודש, כ"ב מר-חשוון ה'תרפ"ז (1926). חי כ-75 שנים. ציונו בבית-העלמין בעלזא שבאוקראינה.

אביו: ר' יהושע (האדמו"ר השני לבעלזא). **אמו:** הרבנית רבקה מרים. **נשותיו:** הרבנית בתיה רחמה (זיווג ראשון- נכדת רבי אהרן טברסקי מצ'רנוביל), הרבנית חיה דבורה (בזיווג שני - בתו של ר' מרדכי גולדמן מזוועהיל). **ילדיו מזיווג ראשון:** אדמו"ר ר' אהרן (האדמו"ר השלישי), ובת (נישאה לר' פנחס טברסקי מאוסטיאל). **ילדיו מזיווג שני:** ר' יהושע (מיארסלוב), ר' מרדכי (מבילגורייא) ור' שלום (מאפטא). הרבנית העניא (גרושת רבי ברוך הגר האדמו"ר מסרט-ויז'ניץ, ובנישואים שניים אשת רבי נפתלי פרלוב מתל אביב), בת (נישאה לר' יצחק מנחם נחום טברסקי מראווה-רוסקה), בת (נישאה לר' יוחנן טברסקי- יוחנן א', אב"ד הורבישוב), בת (בעלה לר' יוחנן טברסקי- יוחנן ב'). **מתלמידיו:** ר' יעקב יחזקיה גרינוולד (מפאפא - הונגריה), ר' דוד מנחם מאניש (אב"ד מטרנופול- פולין).

פיר הגה"ח ר' ישראל משה מנדל צ"ל: בערב פסח, כשדובר רבות על ניצחונם של הרוסים, עוד מעט והן יפלו גם לאזורינו לא מן הנמנע, שמרן יצטרך לנדוד הלאה לתוך הונגריה מאימת הרוסים המתקרבים. את ליל הסדר אצל הצדיק לא אתאר עתה. קצר המצע מהשתרע. אספר רק על ה'שפוך חמתך' של רבינו. רבינו קם כארי ואמר בקול בוכים: "כל הגויים שונאים אותנו, אבל הרשע הזה (הרוסי) אינו מתבייש לומר זאת בגלוי, אבקש מהפמליה של מעלה לומר לשרו של הרוסי בשמי, כי כאשר ייכרת לטובת ישראל, תהיה זו טובה גם לו עצמו". **למחרת ביום חג הפסח נעצרה ההסתערות הרוסית, והחלה מפלתם של הרוסים.**

רבי נחום אהרן בן הרב ממאגרוב הייתה לו אצבע עקומה, והזכירו כמה פעמים לרבינו, פעם כיבדו מרן מהרי"ד בהגבהת הכוס בקידוש, ואמר לו: "הרם עם האצבע העקומה", וכן עשה, והתיישרה, והוסיף מרן, שרצה שבניו יהיו מהחייילים של מלך המשיח, והוא לא ייקח בעלי מומים.

פעם הביאו קוויטל לבעלז מאדם שביקש להזכיר את בנו החולה. כאשר הגיש את הקוויטל לצדיק, ניגש רבינו עם הקוויטל בידו לנרות ושרף את הקוויטל עד תומו. כאשר חזר לביתו נודע לו, שבעת מסירת הקוויטל כבר היה לאחר מעשה, ומרן זי"ע הרגיש שהקוויטל הניתן לו כעת, כבר אינו עומד בתוקפו.

הגה"ח ר' פרץ לאסר חלה בצעירותו במחלת הטיפוס רח"ל. אביו נכנס לרבינו לבקש על רפואת בנו. אמר הצדיק: "הקב"ה מקיים את כל התורה כולה. ולכאורה כיצד ה' מקיים את מצוות האמונה, ובכלל מה שייך אצל הבורא קיום מצוות אמונה? אלא, כאשר אדם מישראל נתון בצרה וזקוק לישועה, פונה הוא אל השי"ת בבקשה ותחינה, שיחלצנו ממצר ואומר: ריב"ש, יודע אני, כי במצבי כפי שהנני עתה, אינני כדאי שתושיעני, אבל מבקש אני ממך, אנה ה' הושיעה נא, **ואני מבטיחך נאמנה, שכשאיחלץ מצרה זו איטיב את מעשי!** והשי"ת מושיעו מצרתו ומקיים את מצוות האמונה, שמאמין ביהודי הבוטח בו. ועלה לו רפואה למחלתו.

פיר הגה"ח ר' ישראל משה מטעגל צ"ל, בשנת ה'תרפ"ה כשרבינו שהה במרינבאד, באחד הלילות עמד בחדרו של כ"ק מרן טרם סגירת השערים, ובדיוק אז הגיע הדוור עם מברק בהול על חולה מסוכן ממדינה אחרת, בבקשה שהאדמו"ר יעתיר בעדו. בעומדו שם העלה במחשבתו: נתמזל מזלו של אותו חולה בזה, שהביאו את המברק ברגע האחרון לפני סגירת השער, משום שאם לא היו מספיקים, ייתכן שכבר עד למחרת כבר לא יעזור ההזכרה ואולי לא יהיה על מי להתפלל ולהעתיר בשמי מרום לרפואה שלמה. רבינו הרגיש מיד במחשבתו, ואמר לי: "ישראל משה מה אתה חושב, **אם הדוור מאחר עם המברק אז ח"ו מאוחר? אוי ואבוי לו לאדם, אם היה צריך להמתין, עד שהמכתבים יגיעו לפתחי! דע לך שברגע שכותבים את הקוויטל לשלוח הנה, הבקשה כבר מגיעה אליי, ואז אפשר כבר להיושע.**

בספר הגלגולים מובא בשם האריז"ל הקדוש, שיש מקום חשוך ואפל, מהלך שלשה ימים, שכאשר אדם נפטר מהעולם, הנשמה עוברת במקום זה, ששורץ חיות רעות, הטורפות את הנשמה אם היא ראויה להן, ושומר המקום הוא כלב, אך האיש שזוכה למות בשבת, אין נשמתו עוברת שם, אלא עולה למקומה מיד. מובא בשם רבי חיים ויטאל זיע"א שזה פירוש הפסוק: "הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי". "אליך ה' נפשי אשא", דוד המלך התפלל לה' שימות בשבת קודש, כדי שתיצל נפשו "מיד כלב". **רבינו חזר על דברים אלו כמה פעמים. ואכן, נשמתו הטהורה הסתלקה בליל שבת קודש כ"ב מרחשוון.**

ביום הלווייתו של רבינו חזר הדבר שנראה בעת פטירת אביו הקדוש זיע"א: נטפו מים מקירות ביה"כ הגדול הקדוש. דומה הייתה כאילו גם קירות ביה"כ הורידו דמעות על פטירתו. העיד רבי מנדל לוקמאן המכונה ר' מנדלי גבאי במכתב המתאר את ההלוויה "אודיעהו פלא גדול אשר היה וראו בעינינו. ביום א' בשעה 8 שמעתי, שנפלו דמעות מן הקשת המקשרת בין העמודים שתומכים את התקרה. הלכתי תיכף לראות, והיו שם לערך 40 אנשים, מניין קטן שהתפללו שם וראיתי שנפלו דמעות מהקשת ורבינים נבהלו והשתוממו על זה. וכל זה היה עד אחר שליוו את כ"ק האדמו"ר צלה"ה".

ישראל וכל האנשים אשר היו

האדמו"ר רבי גדליה משה גולדמן מזוועהיל זצ"ל: נולד בזוועהיל בשנת ה'תרמ"ז (1887). עוד בצעירותו הוסמך להוראה ע"י גדולי הדור ובראשם ר' חיים סולביצ'יק מבריסק. בגיל 22 כיהן כרב הרשמי בזוועהיל. נודע כבעל מוח חריף, שנון ושקול בדעותיו. **בעל רוח-הקודש**. מלומד בנסים. רבים פנו אליו לקבל ממנו עצה ותושייה. ענוותן. עקב פעולותיו הרבניות הואשם ע"י הסובייטים והוגלה לסיביר. בשנת ה'תש"ה (1945) התמנה כאדמו"ר ובשנת ה'תרצ"ז (1937) עלה לא"י אהב כל יהודי במסירות נפש. פעם אחת אמר: "אני אינני כמו אבי. אבי מוכן למסור נפשו בשביל יהודי - ללכת מן יהודי-ללכת מן העולם במסירות נפש ממש, אולם אני אינני מוכן לכך עדיין. **מוכן אני, רק שיחתכו לי את הידיים והרגליים בשביל יהודי**".

קודם הסתלקותו אמר לסובביו: "איני מפחד משום דבר אחר, כי אם מדברי דוד המלך ע"ה (תהלים טו): "מי יִשְׁכַּן בְּהַר קְדֹשׁךָ וְגו' לֹא עֲשָׂה לְרַעְהוּ רָעָה", **מזה אני חושש, שמא עשיתי או גרמתי רעה למישהו...** אף היום לאחר פטירתו, ישנה סגולה בדוקה וידועה, כי כל מי שפוקד את ציונו בבית הקברות בשיח באדר (סמוך לבניין הכנסת בירושלים) שלוש פעמים: בימים שני, חמישי ושני ומבקש דבר מה - נושע על ציונו הקדוש. ורבים נושעו וראו ניסים גלויים הן בזיווגים, בזרע בר-קיימא, רפואה, מציאת עבודה, הצלחה, פרנסה, חינוך ילדים וכו'. נפטר בירושלים ב-כ"ד חשוון ה'תש"י (1949). חי כ-62 שנים.

אביו: האדמו"ר ר' שלמה. **ילדיו:** האדמו"ר ר' מרדכי (השני- שימש אחרי אביו באדמור"ת), ר' נח, בתו מרת שרה (נישאה לר' משה אהרון כ"ץ- ראש ישיבת ראדזין בירושלים), מרת אדל הדסה (נישאה לר' שואל סתיו), בת נוספת (נישאה לר' מרקוביץ).

● יפר הרה"ח ר' יהודה לייב סלונים שליט"א סיפור מופלא המלמדנו מהי מעלתה של קבלת ייסורים באהבה ועד כמה צריך להיזהר שלא לבעט בייסורים, ומעשה שהיה - כך היה: "בעת המלחמה בעיה"ק ירושלים בשנת ה'תש"ח (1948) התחבאנו כולם במקלטים. אחד המקלטים בשכונת בית-ישראל שבירושלים היה באותו מקום שהיום בית-המדרש של חסידי סלונים ברח' רבי שלמה מזוועהיל, שם הצטופפנו כמו רבים מתושבי השכונה ובתוכם גם אבי האדמו"ר רבי מרדכי חיים מסלונים זצוק"ל.

וזכינו שגם הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל זיע"א היה עמנו. וישב בפינת המקלט ולמר בהתמדה. ולא היה נראה עליו, כי נמצא בשעת מלחמה, אהבת התורה השכיחה ממנו את כל הדאגות, ומה גם אשר היה מלומד בייסורים, ובשבילו לישב בחושך וללמוד היה דבר, שכבר התרגל לכך בעת שהתגורר בעיירת זוועהיל ברוסיה, **ובעת שישב שבע שנים במאסר בסיביר. וימים מהם גם בצינוק**".

"בין אלו שנכנסו למקלט לחפש מסתור מפני הפגזים הייתה אשה אחת אשר ל"ע הייתה מרה נפש ולקתה קצת בשכלה, ובעת שישיבה שם הייתה מתקיפה מדי פעם בצעקות את דרי המקלט, ובכל פעם היה אחד מדרי המקלט ה'קרוב' למוצא שפתיה ופותחת את חראבות לשונה, והייתה פוגעת ועולבת ללא רחמנות, והאנשים הרגישו מאד שלא בנוח, וגם כי ידעו, שאין ממש בדבריה. האנשים ישבו שם על ביתם וילדיהם ולא היה נעים כלל לקבל מקלחת של צוננים מפיה. **יום אחד, הרגישו יושבי המקלט, כי הגדישה את הסאה ואי אפשר עוד להבליג וכי הגיעו מים עד נפש**

"הוחלט ביניהם, כי בלית ברירה יוצאו אותה מהמקלט ושתלך לחפש ערי מקלט אצל מי שמעוניין לשמוע את דבריה. לפני שניגשו לבצע את התכנית אמרו דיירי המקלט זה לזה, כי אין זה מהנכון לעשות כזה צעד בלא לשאול את פי הרה"ק רבי גדליה משה, אשר יושב שם עמם במצר".

"כאשר ניגשו לפני הרה"ק ואמרו לו, כי הגיעו מים עד נפש ואי אפשר עוד להבליג על הביזיונות שעוברים כאן מדי יום דיירי המקלט ומשפחותיהם, והציעו לפניו את התכנית, שעומדים לעשות בעוד כמה דקות - השיב להם הרה"ק: 'מי אני שאומר לכם מה לעשות, ובכלל מה באתם אליי לשאול? אך לפני שתצאו לבצע את זה, אבקש מכם, לשמוע סיפור על אבי הרה"ק רבי שלמה שנסתלק לא מזמן, לפני שלוש שנים, וכולכם הכרתם אותו'."

"בעת שהתגוררנו בזוועהיל חלתה אחותי ע"ה, וכאשר בא אבי לבית וראה את מצב בריאותה שמחמיר, אמר שהולך לחפש ביזיונות, כדי שיזכה על-ידי זה לרפואתה. וכך היה, אבי היה אפוטרופוס מטעם ה'תלמוד תורה' על שכירות של כל מיני דירות וחנויות בעיירה, והלך לחנות של אשה אחת בשוק והזכיר לה, שכבר כמה חודשים לא שילמה על החנות ששכרה ואמנם עד עתה לא הזכיר לה על החוב, אך בינתיים החוב הולך ומצטבר".

"מיד החלה האשה לצעוק עליו, כיצד אינו מתבייש לבקש ממנה כסף על השכירות, ובתוך דבריה ביישה אותו: וכי חושבים אתם שאתם רבי? וכו', ובצעקתה, כי גדלה, הגיעו מיד הרבה אנשים מבאי השוק ועמדו סביבו והקשיבו, ואבי עמד ושתק והקשיב לכל דבריה ולא השיב לה כלום".

"כמובן, ביזיונות לא חסרו לו מהמעשה, ובא לביתו בשמחה רבה ובישר שבעז"ה הבת תבריא בקרוב, כי ע"י הביזיונות פעל עבודה רפואה, וכך היה. אחר תקופה חלתה, שוב והלך שוב לחפש ביזיונות ולא עלתה בידו בשום אופן למצוא ביזיונות, ושב לביתו בשברון לב בודעו, כי מן השמיים נגזרה הגזירה, ואכן אחותי הסתלקה ע"ה לבית עולמה".

אמר להם רבי גדליה משה: 'בימים האלו שעלה המוות בחלוננו והמצב מסוכן, ואי-אפשר לצאת מהמקלט לחפש ביזיונות, הביאו לנו את הסגולה של הביזיונות לתוך המקלט, ואיה השכל שלכם להוציא את זה החוצה?!'."

האדמו"ר רבי גדליה משה גולדמן מזוועהיל זצ"ל: נולד בזוועהיל בשנת ה'תרמ"ז (1887). עוד בצעירותו הוסמך להוראה ע"י גדולי הדור ובראשם ר' חיים סולביצ'יק מבריסק. בגיל 22 כיהן כרב הרשמי בזוועהיל. נודע כבעל מוח חריף, שנון ושקול בדעותיו. **בעל רוח-הקודש**. מלומד בנסים. רבים פנו אליו לקבל ממנו עצה ותושייה. ענותן. עקב פעולותיו הרבניות הואשם ע"י הסובייטים והוגלה לסיביר. בשנת ה'תש"ה (1945) התמנה כאדמו"ר ובשנת ה'תרצ"ז (1937) עלה לא"י אהב כל יהודי במסירות נפש. פעם אחת אמר: "אני אינני כמו אבי. אבי מוכן למסור נפשו בשביל יהודי - ללכת מן יהודי- ללכת מן העולם במסירות נפש ממש, אולם אני אינני מוכן לכך עדיין. מוכן אני, רק שיחתכו לי את הידיים והרגליים בשביל יהודי".

קודם הסתלקותו אמר לסובביו: "איני מפחד משום דבר אחר, כי אם מדברי דוד המלך ע"ה (תהלים טו): "מי יִשְׁכַּן בְּהַר קְדֹשׁךָ וְגו' לֹא עֲשָׂה לְרַעְיָהוּ רָעָה", **מזה אני חושש, שמא עשיתי או גרמתי רעה למישהו...** אף היום לאחר פטירתו, ישנה סגולה בדוקה וידועה, כי כל מי שפוקד את ציונו בבית הקברות בשיח באדר (סמוך לבניין הכנסת בירושלים) שלוש פעמים: בימים שני, חמישי ושני ומבקש דבר מה - נושע על ציונו הקדוש. ורבים נושעו וראו ניסים גלויים הן בזיווגים, בזרע בר-קיימא, רפואה, מציאת עבודה, הצלחה, פרנסה, חינוך ילדים וכו'. נפטר בירושלים ב-כ"ד חשוון ה'תש"י (1949). חי כ-62 שנים.

אביו: האדמו"ר ר' שלמה. **ילדיו:** האדמו"ר ר' מרדכי (השני- שימש אחרי אביו באדמורו"ת), ר' נח, בתו מרת שרה (נישאה לר' משה אהרון כ"ץ- ראש ישיבת ראדזין בירושלים), מרת אדל הדסה (נישאה לר' שואל סתיו), בת נוספת (נישאה לר' מרקוביץ).

מספר הרה"צ רבי יוסף טויסיג שליט"א אדמו"ר מבעלעד שראה רשימה בבית הרה"ק מהרי"ט זצ"ל ושאל לאביו, הרה"ג ר' יחזקאל זצ"ל: "מה פישרה של רשימה זו שהינכם שומרים אותה?". וסיפר לו: "בשנת ה'תש"ח בעת המלחמה, כאשר חלתה אחותי הרבנית הינדא ברים ע"ה אשת הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל (בתו של האדמו"ר רבי ישראל ממאטרסדארף זצוק"ל) הלך רבי חיים לבקש ברכה ולשאול בעצת קודשו של רבה של ירושלים הגרי"ץ דושינסקי זצוק"ל **וביקש להוסיף שם כדי שהרבנית תאריך חיים**".

"לשמע דבריו החלו ידיו מרתתין ואמר: 'אני כתלמידו של מורי הגה"ק בעל 'ערוגת הבושם' זצוק"ל, איני מסוגל לכך, לאחר ששמעתי מפיו הקדוש שמי שאינו יודע את סוד שינוי השם יכול ח"ו לקלקל, יותר ממה שיכול להועיל! אולם, לך נא ראה אל האדמו"ר רבי גדליה משה מזוועהיל, הוא יודע את הסוד לרפואתה'. והוסיף ואמר: 'הוא בוודאי יאמר לך שאינו יודע אזי תאמר לו שאני הוריתי בתור מרא-דאתרא שיוסיף עוד שם'".

כאשר בא אבי (ר' חיים ברים) אל הרבי ומסר את בקשתו, התחמק הרבי תחילה כפי שצפה הגאון דושינסקי זצ"ל. אך, כשמסר לו את פקודת המהרי"ץ לשמע הדברים נענה הרבי ואמר: 'להוסיף שם לא יעזור. במקרה זה צריך גם לעשות 'פדיון נפש'. כאשר רצה אבי לילך להביא מאה ושישים מטבעות הצריך לפדיון נפש, אמר הרבי: 'כאן לא יועילו מטבעות, כאן צריך אנשים שיקבלו עליהם חלק מהמחלה ויתנו לה משנות חייהם כמתנה'".

"החל לבכות אבי לפניו, שמצב בריאותה מאוד קשה, ובימים אלו של מלחמה שכולם בפחד מה ילד יום, מי יסכים ליתן לה שנים במתנה?'. השיב לו הצדיק, שייקח דף, וייקח חמישים חתימות של אנשים שנותנים כל אחד שנה עבורה, ויאמר להם בשמו, שהוא ערב, שכל מי שיחתום שנותן עבורה שנה יעבור את המלחמה בשלום'. באותם ימים טרופים היה זה מציאה העולה על כל דמיון לקבל ברכה קדושה כזו, כיוון שרבים לא שרדו את המלחמה".

"כאשר בא אבי למקלט הראשון, נעמד עם עיניים דומעות, ואמר לדירי המקלט: 'זוגתי מאוד חולה, והרבי מזוועהיל אמר, שמי שחותם שנותן שנה עבורה יעבור את המלחמה בשלום'. מיד נהיה רעש גדול, וכולם ביקשו לחתום, כי מי לא רצה ביטוח חיים במצב כזה. אבי החל לספור וראה שעוד מעט מתמלאת רשימת החמישים שמות - והתור עוד לא נגמר... כאשר נתמלאו חמישים החתימות בקושי הצליח לקחת את הדף ולפלוס לו דרך, כי אנשים רבים רצו לחתום'".

"מיד הלך בזריזות לבית הצדיק, והגיש לרבי את הדף, הרבי הביט בדף המוגש אליו והוסיף בכתב ידו: 'הנני ערב, שלא יארע להם דבר' וחתם את שמו 'גדליה משה בן הרה"ק מזוועהיל'. ואז פנה לאבי ואמר לו: 'עכשיו אפשר להוסיף שם. ושאל אותו: 'היאך קוראים לה?' והשיב לו: 'הינדא בת חיה הנלה'. אמר לו הרבי: 'נוסיף לה את השם "רוחמה", שירחם ה' ויהיה לה רפואה שלמה'".

ואומנם זכתה לאריכות ימים וחיייתה עוד 50 שנים בדיוק עד לשנת ה'תשנ"ח, וכל אלו שחתמו, עברו את המלחמה והאריכו ימים כדברי הצדיק- ודף זה עם החתימות - וכתב ידו של רבנו מונח לפניך".

עונותנו של הרב הייתה מופלאה ביותר, וכך סיפר רבי אליהו ראטה: בימים ההם, כשהרה"ק מסאטמר זיע"א עדיין התגורר בשכונת 'בית ישראל' שבירושלים, הגיע מישהו ונקש על דלתו של רבינו ושאל אותו: "היכן מתגורר הרבי?".

על אף שהלה התכוון אל האדמו"ר, מגודל ענותנותו לא חשב רבינו, שהכוונה היא אליו ולפיכך לקח את אותו יהודי והוליכו לביתו של הרה"ק מסאטמר ואמר לו: "כאן מתגורר הרבי!".

האדמו"ר רבי גדליה משה גולדמן מזוועהיל זצ"ל: נולד בזוועהיל בשנת ה'תרמ"ז (1887). עוד בצעירותו הוסמך להוראה ע"י גדולי הדור ובראשם ר' חיים סולביצ'יק מבריסק. בגיל 22 כיהן כרב הרשמי בזוועהיל. נודע כבעל מוח חריף, שנון ושקול בדעותיו. **בעל רוח-הקודש**. מלומד בנסים. רבים פנו אליו לקבל ממנו עצה ותושייה. ענוותן. עקב פעולותיו הרבניות הואשם ע"י הסובייטים והוגלה לסיביר. בשנת ה'תש"ה (1945) התמנה כאדמו"ר ובשנת ה'תרצ"ז (1937) עלה לא"י אהב כל יהודי במסירות נפש. פעם אחת אמר: "אני אינני כמו אבי. אבי מוכן למסור נפשו בשביל יהודי - ללכת מן היהודי- ללכת מן העולם במסירות נפש ממש, אולם אני אינני מוכן לכך עדיין. **מוכן אני, רק שיחתכו לי את הידיים והרגליים בשביל יהודי**".

קודם הסתלקותו אמר לסובביו: "איני מפחד משום דבר אחר, כי אם מדברי דוד המלך ע"ה (תהלים טו): "מי יִשְׁכַּן בְּהַר קְדֹשׁךָ וְגו' לֹא עֲשָׂה לְרַעְהוּ רָעָה", **מזה אני חושש, שמא עשיתי או גרמתי רעה למישהו...**! אף היום לאחר פטירתו, ישנה סגולה בדוקה וידועה, כי כל מי שפוקד את ציונו בבית הקברות בשיח באדר (סמוך לבניין הכנסת בירושלים) שלוש פעמים: בימים שני, חמישי ושני ומבקש דבר מה - נושע על ציונו הקדוש. ורבים נושעו וראו ניסים גלויים הן בזיווגים, בזרע בר-קיימא, רפואה, מציאת עבודה, הצלחה, פרנסה, חינוך ילדים וכו'. נפטר בירושלים ב-כ"ד חשוון ה'תש"י (1949). חי כ-62 שנים.

אביו: האדמו"ר ר' שלמה. **ילדיו:** האדמו"ר ר' מרדכי (השני- שימש אחרי אביו באדמורו"ת), ר' נח, בתו מרת שרה (נישאה לר' משה אהרון כ"ץ- ראש ישיבת ראדזין בירושלים), מרת אדל הדסה (נישאה לר' שואל סתיו), בת נוספת (נישאה לר' מרקוביץ).

להלן סיפור מופלא, שהובא בספר 'צדיק יסוד עולם' מפי בעל המעשה, שהיה לו בית חרושת למשקאות. פעם בערב יום כיפור קיבל טלפון ממחלקת הבריאות בירושלים, שיבוא מיד למשרד, היות שהוגשה תלונה כי נמצא עכבר בתחתית אחת מבקבוקי המשקאות שלו. השותף שלו פנה אליו ואמר: "יש לך רבי, תלך להזכיר אצל הרבי שלך".

נכנס היהודי לצדיק, ושח בפניו העניין, שבדרך כלל הוא שם לב לכל בקבוק שיוצא מבית החרושת, אך עתה מחמת לחץ העבודה בחגים, כנראה שקרתה הקלה. נענה הצדיק ואמר: "אל דאגה". וניגש לארון, הוציא חומש, והחל קורא בפרשת וישלח, עד חמישי. אחר פנה אליו, ואמר: "**לך ואל תחשוש, ותדבר ללא מורך לב**". מיועדנו הגיע לשם, ונכנס לחדר נוכח ארבעה פקידים, שעמדו לעסוק בעניינו. הפתיחה לא ניבאה טובות. האחד מהם פתח בדברי קטרוג ודיבר כנגדו קשות:

"לא ניתן לכם שתרעילו את כולם... הזמנים נשתנו, ופה נשליט בחוזק יד את ההקפדה על בריאות הציבור". לאחר מכן הצטווה לצאת החוצה לחכות בחוץ להחלטתם, ולאחר כמחצית השעה נקרא היהודי להיכנס, ולמרבה הפלא, אותו שזעם כנגדו בתחילה, פנה אליו ואמר: "**ראה, היום ערב יום כיפור וצריך לקבל סליחה מהקב"ה, ולכן אנו סולחים לך הפעם, אך היזהר שפעם שנייה לא יקרה שוב...**"

כשסיים אותו פקיד בכיר דבריו, ציווה על אחד הפקידים שם להכניס לארון את הבקבוק, שיישאר למשמרת, לפקוד לימים יבואו אותו עוון, והנה כאשר עמד להניחו בארון נשטם הבקבוק מהארון ארצה, ונופץ לרסיסים. כשחזר אותו יהודי לאדמו"ר, וסיפר לו את שהתרחש, אמר לו הרב: "הן אמרתי לך שלא יארע לך דבר".

והנה, כאשר ישב אותו חסיד בבית הצדיק, נכנסה הרבנית וביקשה, שיפתחו לה פחית שמן. בדרך כלל מסתפקים בנקיבה חור קטן בצדי שולי הפחית. אולם הפעם הרב ציווה ופתחו את המכסה כולו של הפחית מסביב, כשהוסר המכסה, נתגלו חרקים צפים בתוך השמן מעל. וכיוון שהיה מייצור של חברה ממשלתית מפורסמת, ציווה הצדיק על אותו חסיד, שייקח את הפחית למשרד הבריאות, ויראה שגם בחברה מטעמים עם מכונות משוכללות, זה עלול לקרות.

גם כיום, הפוקדים את ציונו בשני, חמישי ושני, רואים ישועות. להלן אחד הסיפורים, מני רבים, המעיד על כך: באמצע חודש סיוון ביום שני הגיעה ש.י. להתפלל בציון הקדוש וביקשה מבורא עולם, שיחוס וירחם על בנה ש. בחור בן 26 הלומד באחת הישיבות הליטאיות במרכז הארץ ועדיין לא נישא. באותו יום הגיעה לציון הקדוש ג.ל. וביקשה מבורא עולם, שיחוס וירחם על בתה בת 25 עובדת ומוצלחת ממש כלילת המעלות אך שידוך- אין.

ביום חמישי הגיעו השתיים לציון הקדוש ושוב התפללו וביקשו מהבורא, שירחם עליהן ועל ילדיהן ויזכו להשיאם כל אחד עם בן זוג המתאים עבורו. ביום שני בפעם השלישית הגיעו שוב שתי הנשים התפללו וביקשו. אחת מהן - שמה ש. פרצה בבכי והתחננה לבורא עולם, בכייה הלך וגבר עד שהמיס את הלבבות של המתפללות מסביבה. כאשר ג. סיימה להתפלל ולבקש יצאה מבית העלמין ופגשה ב- ש. שזה עתה יצאה ג"כ לדרכה. אז החליטה ג. שהיא חייבת לגשת ולשאול את ש. מדוע בכתה כל כך, והאם היא זקוקה לעזרתה?.

ש. אינה מכירה את ג. 'במקרה' הן נפגשו שלוש פעמים בציון הקדוש ו-ג. פנתה אל ש. ושאלה אותה: "מה קרה?" ו-"האם היא זקוקה לעזרה כלשהיא?". ש. הביטה לעברה של ג. וענתה לה: "**רק בורא העולם יכול לעזור לי**", והיא גוללה בפניה את סיפורה. לאחר שסיימה את דבריה היא פנתה אל האישה, שעומדת מולה ועכשיו היא מפנה את שאלתה אל-ג.

"ומדוע את הגעת להתפלל כאן בציון?" והיא סיפרה לה, שיש לה בת שזקוקה לשידוך, והיא מאוד מוצלחת וכו'... כעבור שבועיים ימים הגיעו ש.י. ו- ג.ל. להודות על הנס המשותף וחילקו שם עוגות ושתייה כאות תודה.

הגאון הרב שלמה אבן דנאן זצ"ל - נולד ביום שבת, ט' סיוון ה'תרט"ח (1848) בפאס שבמרוקו. כבר בילדותו נודע במידות טובות, בכושר זיכרון מופלא ובפיקחותו הרבה בלומדו לפני חכמי העיר פאס. אביו נפטר כשהיה כבן עשר שנים בלבד. דודו, הגאון ר' יצחק, לקח את רבינו תחת חסותו וגידל אותו כבנו. כשהיה כבן חמש עשרה התחיל ללמוד את תורת הקבלה, תוך שהוא נוהג בפרישות רבה ובהקפדה בקיום כל פרטי המצוות. כשהיה בן שמונה-עשרה התחיל למסור שיעורי תורה לצעירים בעירו. העמיד תלמידים רבים שמהם יצאו גדולי תורה, דיינים ורבני ערים.

בשנת ה'תרכ"ט (1869) כשהגיע לגיל עשרים ואחת התמנה לדיין בבית הדין הגדול בפאס. כונה בקרב העם הרמב"ם אלפסי. בגלל חריפותו בתורה השוו אותו לרמב"ם ואלפסי על שם העיר פאס, בה נולד. בשנת ה'תרל"ה (1875) עלה לארץ עם דודו ר' יצחק כדי לבדוק אפשרות להתיישב בארץ. לאחר שהות קצרה בת ל"ג ימים עברו לאלכסנדריה שבמצרים. משם חזר לעירו והתמנה להיות גזבר ופרנס הקהילה. רבינו דאג לעניי העיר ותמך בכל יהודי אשר מטה ידו. בשנת ה'תרל"ח (1878) הוכתר לרב הראשי ולדיין הקהילה בפאס. ראשי השלטון במרוקו רכשו לו כבוד. ממשלת צרפת העניקה לו תואר 'אזרח כבוד'. למרות זאת ניכר בענוותנותו ופעל רבות לטובת ענייני הקהילות היהודיות. בשנת ה'תרע"ט (1919) נבחר בידי השלטונות הצרפתיים לתפקיד דיין בבית הדין הגדול לערעורים שבעיר רבאט. בשנת ה'תרפ"א (1921) שב לפאס וכיהן כראב"ד ורבה הראשי של פאס (שהייתה אז בירת מרוקו).

נודע לתהילה כדרשן מעולה, פוסק דגול ובקי בתורה הקדושה. מקהילות צפון אפריקה השונות, מכל רחבי מרוקו ואף מגיברלטר הפנו אליו שאלות הלכתיות. היה בקי גדול גם בספרות ההלכה של חכמי אירופה והזכרים בספריו. רוב ימיו היה רבינו מדוכף בייסורים. בתו נפטרה על פניו לאחר מחלה בגיל 27. עד ימיו האחרונים נשאר צלול בדעתו. מדי פעם בפעם, התייצב לפני השלטונות, הגן על אחיו היהודים ודרש את זכויותיהם. ביום הכיפורים של שנת פטירתו, כשאמר 'כל נדרי' בציבור, השמיט את המילים "מיום... עד יום הכיפורים הבא עלינו לשלום". הציבור הרגיש והזדעזע. נפטר ב-כ"ד חשוון ה'תרפ"ט (1929). רבבות יהודים מכל מרוקו, כל רבני מקנאס וצפרו, וכל הערלים והישמעאלים גדולי המלכות היו בהלווייתו. חי כ-81 שנים. ציונו בפאס. בנו, ר' שאול, מילא את מקום אביו. בהמשך התמנה לרבה הראשי של מרוקו.

סבא (מצד אביו): ר' שמואל. **סבא (מצד אמו):** ר' משה בוטבול. **אביו:** ר' משה. **אימו:** מרת חנה. **אשתו:** מרת סולטנה (בת הרב שאול אבן דנאן). **מרבתי:** סבו, ר' שמואל, ר' יצחק אבן דנאן (דודו מח"ס 'שו"ת ליצחק ריח'), ר' אבנר ישראל הצרפתי (א"ש). **מתלמידיו:** הגאונים ר' מתתיהו סירירו (דיין ומורה צדק בפאס), ר' משה בן שמחון (רבה של מוגאדור), בנו, ר' שאול (שימש דיין בכמה קהילות במרוקו), בנו, ר' משה. **ילדיו:** ר' משה (נפטר בצעירותו), ר' שאול (שימש כאב"ד במוגאדור, חבר בית דין לערעורים ברבאט ורב ראשי של מרוקו). **בתו:** מרת פריחה. **מספריו:** **יאשר לשלמה-שו"ת** **יבקש שלמה-שו"ת**.

בטרם מלאו לו עשר שנים, נפטר עליו אביו הצדיק, ר' משה. בתוך ימי החודש לפטירת האב הקדוש, רגזה עליו אימו הצדקנית והיכתה אותו במקל עד שבכה בכי תמרורים. הבן הלך בהיחבא לקבר אביו, שפך שיחו בבכי וסיפר לאביו: "אבי ראה המקל, אשר הפתני בו אמי!". הוא שב הביתה ולא סיפר על כך מאומה. האב הקדוש בא בלילה לאשתו בחלום ודיבר איתה קשות: "למה הרבצת לשלמה בני? הידעת כי בא אלי והגיד לי את אשר עשית לו וגם את המקל הראה לי? ועתה דעי לך, אם תוסיפי עשות לו כזאת, הלא אעניש אותך בפיק ברכיים!", ונעלם. השכם בבוקר, האם סיפרה לאנשי ביתה את החלום ותיפעם רוחה. הם שאלו את הבן, ואז סיפר להם בתום לב את אשר עשה...

באחד הימים, בשעה שהלך אחד מתלמידיו לביהמ"ד, עברו מולו גויים שהלכו להתפלל במסגד. אחד מהם פגע בתלמיד בטעות במהלך הליכתו. היה איתם שייח. הגוי פנה לשייח ושאל: "נגעתי בטעות ביהודי, האם אני יכול להתפלל או שצריך לטבול קודם?". השייח ענה לו: "אתה חייב לטבול, אינך יכול להתפלל. היהודי טימא אותך!". התלמיד שמע את דבריו, הלך לרבינו וסיפר לו מה שאירע. הרב אמר שהוא יודע על מעשה זה כיצד ללמד אותם לקח. יום אחד קבוצת מוסלמים הגיעה לרב כדי להתדיין עימו בכמה דברים. הרב, שידע זאת מראש, הכין את תלמידו. הוא אמר לו, שכאשר הקבוצה תגיע, תבוא לשאול את השאלות הבאות. כאשר הקבוצה הגיעה התלמיד נכנס ושאל: "הרב, יש לי שאלה - שרץ שנפל לתוך יין, האם הוא מותר או אסור?". הרב ענה שצריך להוציא את השרץ ומותר לשתות את היין. התלמיד המשיך להקשות: "רבינו, יש לי שאלה נוספת. היה לי בקבוק יין ובטעות הגוי נגע ביין. מה דינו?". הרב ענה: "היין נסך. צריך לשפוך אותו ואסור לשתות אותו". המוסלמים, ששמעו זאת, נפגעו עד עמקי נשמתם. הצדיק עשה אותם יותר גרועים משרץ! עד מהרה הסיפור הגיע לאוזניו של הקאדי, שהיה שונא יהודים מובהק. המלך היה אוהב את היהודים, שכן ידע והכיר את מעלתם.

בני ביתו של הצדיק התחילו לחשוש לגורלו. אולי כדאי לרב להיעלם מן המקום?! הרב לא הגיב. נראה כי הוא רגוע לחלוטין ואינו חושש מהעניין. כעבור שעה קלה נשמעו נקישות בדלת. בפתח עמדו שני שוטרים ובידיהם צו מאסר של הקאדי. הם אמרו שהרב צריך להתייצב למשפט. כשהגיע לשם, ראה שלושה שופטים וביניהם הקאדי. הקאדי פנה לצדיק ושאל האם זה נכון מה ששמעתי שהרב אמר? הצדיק השיב כי הוא פסק על פי התורה הקדושה. הקאדי גזר על הצדיק דין מוות. לקחו את הצדיק למאסר וקבעו כי למחרת ימיתו אותו. בערב, כשביקשו לתת לרב אוכל, גילו לתדהמתם כי התא ריק! הדלתות נעולות אבל הצדיק לא נמצא! השמועה התפשטה, והמלך שמע זאת, שלח צבא שיגן על היהודים מפני פרעות העלולות להיגרם מהמוסלמים. באמת כך היה. החיילים הגנו על היהודים. אולם הצדיק נעלם ואיננו. כאשר הסיפור הגיע לאוזניו של הרב החיד"א, הוא פנה לאנשים שהיו לידי ושאל בפליאה: "מדוע אתם תמהים? וכי אתם חושבים כי הצדיק המקובל הרב שלמה אבן דנן לא יודע את שמות הקודש? הייתה שעת סכנה והרב היה חייב להשתמש בהם".

הגאון רבי רפאל זיסקינד הכהן מהמבורג זצ"ל: נולד ב-כ"ד מר-חשוון תפ"ב (1722). מחכמי אשכנז. מגדולי הפוסקים. בצעירותו למד במניסק ונדע בחוכמתו כעילוי. האמת הייתה נר לרגליו. לא חת מפני איש. בשנת ה'תק"ב (1742) בהיותו כבן תשע-עשרה שנים התמנה לראש הישיבה במינסק.

לאחר שנפגש עם המגיד ממזריץ' הגאון ר' דב בער, התרשם עמוקות מאישיותו והחל להתקרב לחסידות. בשנים ה'תק"ה-ה'תקל"ו (1745-76) כיהן כרב בקהילות מינסק, רקוב, וילקומיר, פינסק ופוזן. לאחר מכן נתמנה לרב קהילות אה"ו (איחוד של הקהילות היהודיות בעיר המבורג ובעירות אלטונה וואנדסבק). לחם בתקיפות בהשכלה.

כשהיה ילד קטן, בסביבות גיל תשע שנים בלבד, הפרנסים שרצו לחסוך בעלויות, החליטו כי אין צורך להביא רב, היות ור' רפאל הקטן ידע רב לו ויודע לענות על כל שאלה. בנוסף, היה להם חזן ששימש גם כרב, **אולם בפועל, כל שאלה שהייתה להם- היו שואלים את החזן, והחזן מיד היה שואל את רבי רפאל הצעיר.**

כך העניין נמשך כשנתיים ימים, אך יום אחד פסק הדבר. אומנם רבי רפאל למד בהתמדה אך בסופו של דבר היה ילד בן אחת-עשרה שנים, יום אחד ראה גדיים מחלון בית הכנסת ויצר הילדות נכנס בו. הוא החליט לרכב על הגדיים ותפס גדי בקרניו והתחיל להסתובב. באותו רגע הגיע החזן כדי לשאול אותו וראה כי הוא רוכב על הגדי, זה היה הסוף לתקופת הרבנות הצעירה של רבי רפאל. נפטר ב-כ"ד מר-חשוון תקס"ג (1803). חי כ-81 שנים. התקיים בו הפסוק "את מספר ימיך אמלא". ציונו בגרמניה.

אביו: ר' יקותיאל. **אשתו:** הרבנית תמר. **מרבתי:** הגאונים ר' אריה אשר גינזבורג (מחבר "שאגת אריה"). ר' אליהו זלמן קרמר (הגאון מווילנה). **מספריו:** **יושב הכהן- שו"ת יתורת יקותיאל •מרפה לשון.**

לא היה קל לתושבי העיר המבורג למצוא רב כלבבם. הציפיות היו גבוהות - **הם חיפשו רב שיהיה גם חריף וגאון וגם נעים הליכות, רב שמצד אחד יהיה תקיף ואמיץ, ומצד שני רצו רבים מתושבי העיר כי הרב יהיה גם בעל נטייה להשכלה, שבאותם ימים כבר פשטה בקרב רבים מבני העיר. כשבא לפניהם רבי רפאל הכהן- נראה היה להם כי מצאו את האדם המתאים. על גאונותו העידו עליו ספריו, ונעם הליכותיו היה בולט לעין.**

כשבא רבי רפאל לראשונה להמבורג פגשוהו תחילה כמה מעשירי העיר, שנטו להשכלה. הם רצו לדעת האם ישנו סיכוי כי יום אחד הרב יעזור להם ויחזקם בהפצת רעיונות ההשכלה, לפיכך אמרו לו- **"כי אם רצונו להתקבל כרב העיר, עליו לנסוע לברלין ולקבל שם הסכמה מאת "רבי" משה מנדלסון, מי שהיה מנהיגם של המשכילים, וזאת על מנת שמנדלסון יתנה על קנקנו של הרב החדש'.**

רבי רפאל, שגדל והתעלה בליטא, שם לא הכירו עדיין את נגע ההשכלה, לא שמע את שמו של אותו משכיל נסע לשם לתומו. משהגיע את ביתו של מנדלסון בברלין נכנס פנימה. לתדהמתו, **מצא אותו יושב ולומד תנ"ך בגילוי ראש** (זאת משום שאת מהאידיאולוגיות שלו הייתה לוותר על המנהגים. הוא טען כי המנהגים הם לא חובה, וכיוון שהיהודים נראים אחרת. הגויים שונאים אותם).

רבי רפאל נדהם, מעולם לא חשב כי ייתכן דבר שכזה. מנדלסון הרים את ראשו וקיבל בשלום לבבי את הרב, עליו ידע ממברק שקיבל ממשכילי המבורג. הרב הנסער, שהיה איש אמת ולא חת מאף אדם, ענה לו בתקיפות: **"אין שלום, אמר ה', לרשעים"** (ישעיהו מח, כב). ועוד בטרם ענה לו מנדלסון, המשיך הרב ואמר: **"לקבל הסכמה מפורק עול שכמוך?! עדיף לי להיות מנקה רחובות מלקבל הסכמה על רבנותי מאפיקורס שכמותך!"** ובמרירות לב יצא מהבית.

עוד לפני שהגיע להמבורג הגיע לשם מברק ממנדלסון שכותב: **"עדיין לא הספקתי לדבר איתו וכבר צעק עליי וחרף אותי שאני לומד תנ"ך בגילוי ראש, וזאת למרות שבא לקבל ממני הסכמה- קרא אותי בשם 'אפיקורס', דווקא בגלל זה אני ממליץ לכם לקבל אותו, מכיוון שאיש אמת הוא באופן מוחלט, ולא ישא פני איש".** וכך קיבל את המינוי ושימש כרבה של אה"ו ונלחם במשכילים.

פעם אחת בא אל ר' רפאל אחד מן ה"משכילים", שהיה תלמיד של מנדלסון, ואמר לו: **"שמעתי שהרב אומר שכל אדם מרומז בתורה. אולי יוכל לומר לי היכן מרומז מנדלסון בתורה?".** מנדלסון היה בעל מום (היה גיבן), והיה חותם את שמו: מבמ"ב (משה בן מנחם ברלין). כי היה גר בברלין). אמר לו הרב רפאל הכהן על אתר: **"מְשַׁחֲתֵם בְּהֵם מוֹם בָּם** (ראשי תיבות: **מבמ"ב**) - לא ירצו לכם". וה"משכיל" נדהם מחוכמתו הרבה של הרב ועזב את הרב בבוש פנים.

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל
ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים להשתמש
בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים

